

(Ιανουάριος 2011)

- Χαβαλές [TN]** [TKA=31]. Ο [ΑΚΛ] το ετυμολογεί απο το Τρκ. havale=επιστροφή, ενώ ο [ΔΤ] από το Τρκ havale=χαβαλέ. Το πρόβλημα είναι ότι η απόδοση havale=επιστροφή είναι περιέργη όπως και η havale= χαβαλές διότι στα Ελληνικά χαβαλές= (1)επίστρωμα, επικάλυμμα (2) φορτίο πλοίου (στο κατάστρωμα) (3) βάρος, κάτι που ενοχλεί και (4) κουβεντούλα για να περάση η ώρα. Το Τρκ havale= (1) παραπομπή (υποθέσεως σε άλλον) (2) έμβασμα (3) εκλαμψία (παιδική αρωστική) (4) τύπος φράχτη (5) μεγάλο ύψος (6) χτύπημα και (7) Στην Οθωμανική αυτοκρατορία ο αξιωματούχος που μάζευε τους απλήρωτους/ καθυστερημένους φόρους. Νομίζω οτι η ετυμολογία είναι η υπ' αριθμόν (7). Σημειώνουμε ότι η λέξη havale υπάρχει και στα Αλβ. με την ίδια έννοια όπως το (3) του Ελλ. χαβαλέ.
- Χαβάνης** ΤΚΑ=7 (09/10). Στα Τρκ. havan= (1) γουδί (2) όλμος (3) (Οθ.) μηχανή κοπής καπνού. Στον ΤΚΚΕ οι Havan είναι 14.
- Χαβαράνης Χάβαρης** ΤΚΑ=9 (08/10). *****
ΤΚΑ=4 (08/10). Στα Αλβ. havër= (1) γυναικείο φόρεμα, φουστάνι (2) αποπνικτική ζέστη, στα Σερβικά havarija= αβαρία, ζημιά και στα Οθ. το Αραβογενές havari= μαθητής προφήτη, απόστολος. Κανένα όμως από αυτά δεν δείχνει ιδιαίτερα πειστικό και μάλλον πρέπει να ψάξουμε άλλου.
- Χαβαριώτης** ΤΚΑ=3 (08/10). Το Χαβαριώτης δείχνει Εθνικό και υπάρχει χωριό Χάβαρι στην Αμαλιάδα κα περιοχή Χαβάρου στην Κώ. Ατυχώς το Χάβαρι δεν διευκολύνει την κατάσταση διότι πήρε το όνομα (κατά τα φαινόμενα από κάποιον Χάβαρη και όχι από τα χάβαρα (χάβαρο= (1) είδος στρειδιού (2) βλάκας, βραδύνους).
- Χαβάς** [TKA=6] Τρκ. hana= (1) αέρας, ατμόσφαιρα (2)καιρός, κλίμα (3) μουσική μελωδία (4) αέρας= δικαίωμα να προσθέσης ορόφους σε σπίτι. Στα Ελληνικά ο χαβάς έχει τις έννοιες (1) μελωδία και (2) εμμονή στο ίδιο θέμα/γνώμη/άποψη/επιχειρήματα
- Χαβέλας** ΤΚΑ=27 (08/09) *****
- Χαβιανίδης [TN]** ΤΚΑ=0, ΤΚΘ=14 (08/10). Ισως από Χαϊβάνης (βλέπε επώνυμο) με αντιμετάθεση του β και ι.
- Χαβιάς [TN]** ΤΚΑ=1, ΤΚΘ=0 (08/10) και παρουσία στο διαδίκτυο. Ισως από το αρχ. χάβος=χαβιά= στομίδα χαλιναριού, φορβιά, καπίστρι.

Χάβος	TKA=3 (11/10). Ισως Ελληνοποίηση του Χάμπος, βλέπε επώνυμο. Υπάρχει όμως και η λέξη το χάβον=περιστόμιον, καπίστρι (μέρος του χαλιναριού) [ΔΔ] και το αρχ. χάβος (βλέπε Χαβιάς)
Χαβούζης	TKA=2. Τρκ. havuz=πισίνα, δεξαμενή
Χαβουλίδης	TKA=1 (11/10).
Χαβουτανίδης	TKA=1 (11/10).
Χαβουτσάς[ΤΝ]	TKA=8, 1 (10/10). Ο [ΔΤ] ετυμολογεί το Χαβούτσας από το Τρκ. havuz=καρότο. Στο διαδίκτυο το Χαβούτσας είναι σπανιότατο και το Χαβουτσιώτης δείχνει καταγωγή. Πράγματι, στην Προποντίδα υπήρχαν τα χωριά Βάτικα και Χαβούτσι που θεωρούνται Τσακωνικές «αποικίες». Νομίζω λοιπόν ότι τα επίθετα είναι Εθνικά αλλά αυτό δεν αναιρεί την ετυμολογική σύνδεση του επωνύμου με το Τρκ. havuz=καρότο που γέννησε στα Ελλ. και τη λέξη χαβούτσι.
Χαβρανής	TKA=2, 4 (08/10). Havnran είναι το όνομα πόλης της Τουρκίας, κοντά στο Αδραμύττι. Το -λής είναι Εθνικό, το Χαβρανής μάλλον είναι η Ελληνοποίηση του Χαβρανλής.
Χαβρανλής	
Χαβρεδάκης	TKA=19 (08/10) *****
Χάβρης	TKA=1 (08/10) *****
Χαβρούζας	TKA=4 (08/10). Στα Τρκ. havruz= ουροδοχείο, δοχείο νυκτός
Χαγιαλάς	TKA=2, 2 (07/09). Τρκ. hayal=(1) φαντασία, ίνδαλμα, όνειρο (2) ονειροπόληση, φαντασίωση (3) παραίσθηση, οπτασία. Στον ΤΚΚΕ οι Hayal είναι 13, οι Hayali 4.
Χαγιαλίδης	
Χαγιάννης	TKA=9
Χαγιάς[ΤΝ]	[TKA=23]. Ο [ΑΚΛ] ετυμολογεί το Χάγιας από το Τρκ haya=αυγό. Το διαδίκτυο βρήκα 17 αναφορές στο Χαγιάς, 0 στο Χάγιας. Όσο για το haya=hayâ τα λεξικά το αποδίδουν ως (1) ντροπή, φιλοτιμία, αιδώς (2) αρχίδι. Υπάρχει όμως το γραμματιζούμενο hâye (απο τα Περσικά)= (1) αρχίδι (2) αυγό. Σημειώνουμε και το σημαντικό hyy= είμαι, υπάρχω, γίνομαι (απο το οποίο και το όνομα του Θεού: Γιαχβέ, Ιεχωβάς).
Χαγιατ	TKA=2. Τρκ hayat=(1) ζωή, ψυχή (2) αυλή σπιτιού, αυλή με σκεπή από πάνω, χαγιατί.
Χαδέλ(λ)ης	Βλέπε επώνυμο Χαντές.
Χαδεμένος	TKA=6 (07/09). Από το χάδι.
Χαδήμογλου	TKA=2,1. Στα Οθ. hadim= ευνούχος αλλά υπήρχαν και δύο Αραβογενή hadim. Το πρώτο σήμαινε υπηρέτης και το δεύτερο καταστροφέας (κυριολεκτικά και μεταφορικά). Ο [ΜΤ, σελ. 137] αναφέρεται σε εργασία σύμφωνα με την οποία το Τουρκοποντιακό Χαντούμογλου μεταφράστηκε Ευνουχίδης και δοθέντος ότι το Ελληνικό χαντούμης=ευνούχος ταιριάζει στο hadim και όχι στο hadim, ο
Χαδίμογλου	

	<p>Χαδήμογλου και ο Χαντούμογλου είναι άλλο ένα μνημείο στη σκωπτική διάθεση των Μικρασιατών.</p>
Χαδήρογλου [TN]	<p>*****. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί όπως και το Χατίρης και ίσως να έχη δίκη. Πλην όμως το Hadir εμφανίζεται σαν κύριο όνομα αλλά και το Χαδήρ σε ονόματα χωριών (π.χ., Χαδίρ αγά (Βόρεια Ηπειρος), Χαδίρ κιόι (Δράμα), Σαρή Χαδήρ (Σήμερα Κυπρίνος, Ορεστιάδα), Χαδήρ (όνομα ποταμού σε Βυζαντινά κιτάπια μετά την εμφάνιση των Σελτζούκων). Στα Οη λεξικά βρίσκουμε ένα Hadir και τρία Hadir. Το Hadir σημαίνει νωθρός, σζν σε λήθαργο, απρόθυμος, τεμπέλης, τεμπελάκος ενώ τα Hadir σημαίνουν (1) περιστέρι που γουργουρίζει, άλογο που χλιμιντρίζει, γιαούρτι πηχτό στην επιφάνεια και νερούλο από κάτω (2) πρησμένο μέλος σώματος (3) όπως και το Hadir. Επώνυμο Hadiroğlu βρήκα μόνο στο διαδίκτυο.</p>
Χάδος	<p>TKA=12, 8, 11, 3 (09/10). Σε γενικές γραμμές τα Χαδουλ**</p>
Χαδούλας	<p>χρησιμοποιούνται με την έννοια του Χαδιάρης. Ας σημειωθεί όμως ότι (1) το Χαδούλα είναι και κύριο όνομα (Φόνισσα Παπαδιαμάντη) οπότε το Χαδούλας μπορεί να είναι και μητρωνυμικό (2) σύμφωνα με διάφορες ιστοσελίδες χαδούλα= μπακιρένιο, βαθουλό ταψάκι (Σκύρος) (3) στο ψεύδισμα (κατ' ανάγκη και κυρίως κατ' επιλογήν) τα χαδούλης και χαζούλης συγχέονται και (4) μπορούν κάλλιστα να θεωρηθούν υποκοριστικά του Χάδος. Το αν το Χάδος σχετίζεται με χάδια, αν είναι παραλλαγή του Χάϊδος η αν πρέπει να ψάξουμε αλλού το αγνώ</p>
Χαδούλης	
Χαδούλος	
Χαζαράκης	<p>TKA=1,7,1 (10/10). Μάλλον από το Τρκ. hazar=ειρήνη, περίοδος ειρήνης) (αλλά και «διαμονή στο σπιτικό σου» και περιοχή πόλης) παρά το ότι το ρτσ του Χαζαρτσίδη δεν είναι συμβιβασίμο με την Τρκ. γραμματική (ίσως βέβαια το ρτσ να είναι απόκρυψη του ρχ). Οι Hazar του ΤΚΚΕ είναι 149</p>
Χαζαρίδης	<p>*****</p>
Χαζαρτσίδης	
Χαζής	<p>TKA=1,1,2 (08/10). Στα Τρκ. hazir=(1) έτοιμος, προετοιμασμένος, πάνοπλος (2) παρών. Στον ΤΚΚΕ οι Hazir είναι 46.</p>
Χαζίρης	
Χαζίρογλου	
Χαζ[ι/η]ράκης	<p>TKA=1 (08/10). Τρκ. hayvan= ζώο, κτήνος θιοθετημένο στα Ελλ. ως χαϊβάνι= (1) ζώο (2) βλάκας</p>
Χαϊβάνης	
Χαϊδάς	<p>TKA=37, 3 (08/12). Το Χαϊδαλής δείχνει προς Τρκ. αλλά στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε μόνο 3 Hayda και ούτε ένα Haydali. Στα Τρκ. hayda δεν βρήκα και στα Οθ. hayda=αντικατοπτρισμός της ερήμου που δημιουργεί την οφθαλμαπάτη νερού, λίμνης, κ.τ.τ..</p>
Χαϊδαλής	
Χάϊδος	<p>TKA=38, 8 (08/10). Ο [ΔΣ] γράφει «Χαϊδούλης < λέξ. τουρκ. = ζωντανός,</p>

Χαιδούλης

επιζών». Επειδή η μόνη λέξη που ταιριάζει σ' αυτήν την ετυμολογία είναι το γραμματιζούμενο Αραβογενές hay=ζωντανός, ζών, ο αιώνιος Θεός, επειδή το χαιδούλης είναι συνώνυμο του πολυχαϊδεμένος [ΔΔ] και επειδή το Χαΐδος ετυμολογείται ως μητρωνυμικό (από το Χαΐδω και το όνομα Χαΐδω από το χά(ι)δι, βλέπε [ΧΣ]), προτιμώ την ετυμολογία του [ΧΣ].

Χαιδούσης

TKA=6 (08/10). Κατά τα φαινόμενα, ίδια ετυμολογία με το Χαΐδος.

Χαιδούτης

TKA=7 (06/09). Εξελληνισμός του Χαϊντούτης, βλέπε επώνυμο.

Χαικάλ[TN]

TKA=5, 100+. Ο [KM] συνδέει το επώνυμο με το Αλβ. kalë/kali=άλογο και παρόμοια ετυμολογία προτείνεται σε μιά ιστοσελίδα [εδώ](#). Ο [ΑΚΛ] αναφέρει το Τρκ. haikal=όνομα. Τέτοια λέξη δεν βρήκα πουθενά, ίσως να εννοή ότι υπάρχει όνομα Haikal (σωστό βέβαια, αλλά ετυμολογικά μικρής σημασίας). Haikal ονομάζουν οι Κόπτες το ιερό της εκκλησίας (βλέπε [εδώ](#)), Haikal εμφανίζεται συχνά σαν Αραβικό, συχνά αιγυπτιακό όνομα (π.χ., Muhammad Hassanein Haikal, editor of al-Ahram) και σε ένα ΑγγλοΑραβικό λεξικό πολιτικών μηχανικών ο όρος haikal αποδίδεται ως πλαίσιο, σκελετός, σασί (frame, framework). Σε τελική ανάλυση και δοθέντος ότι:

- (1) οι ετυμολογίες από το kali=άλογο [π.χ., KM] δεν πολυεξηγούν ούτε το πρόθεμα χάϊ ούτε το επώνυμο Χαϊκάλ,
- (2) οι 100+ Χαϊκάληδες δεν μπορούν να ετυμολογηθούν από τα Τρκ. τη στιγμή που επώνυμο Haykal η παρόμοιο δεν υπάρχει στον ΤΚΚΕ
- (3) σύμφωνα με τους Τριγλιανούς (ιστοσελίδα) το Χαϊκάλης ήταν επώνυμο Έλληνα στην Τριγλία, και
- (4) στα Σερβ. hajka= (1) κινήγι καταδίωξη (2) καταδιωκτικό απόσπασμα και hajkati= κνηγάω, καταδιώκω (και hajkali μορφή του ρήματος) ενώ στα Βλγ. χαΐκα= η πρακτική που ξεσηκώνει το θήραμα (θόρυβος, χτυπήματα στους θάμνους) και το κατευθύνει προς τους κυνηγούς (2) καταδιωκτικό απόσπασμα, επιδρομή, σύλληψη (3) όχλος, συρφετός,

με φόβο Θεού θα γράψω ότι σε ορισμένες περιπτώσεις το επώνυμο ίσως είναι Αραβογενές αλλά βασικά η ρίζα μάλλον είκαι Σλαβική.

Χαιλάζης[TN]

TKA=3, 2, 2 (08/10). Τρκ. haylaz=άτακτος, άεργος, τεμπελόσκυλο, φυγόπονος. Εξη Haylaz στον ΤΚΚΕ.

Χαιλα;ίιδης

Χαιλαζόπουλος

Χαιλής

TKA=5 (07/09). Το επώνυμο εμφανίζεται στο διαδίκτυο και ως Χαΐλης αλλά το Χαΐλής δείχνει πολύ πιο σύνηθες. Ο [ΔΤ] ετυμολογεί το Χαΐλης από το Τρκ. hail= εμπόδιο. Ο {RT} παραθέτει δύο Αραβογενή hail από τα οποία το πρώτο σημαίνει εμπόδιο και το δεύτερο φοβερός, τρομακτικός. Πέρα από τα hail υπάρχουν και τα hayl και hayli. Εκείνο

που δεν υπάρχει είναι επώνυμο στον ΤΚΚΕ τύπου hail, hayl. η κάποιου ευλόγου παραγώγου τους. Το επώνυμο δείχνει εν χρήσει στους Αραβες και στις 19/6/02 οι ακροατές της ΕΡΑ πληροφορήθηκαν ότι ο Αμπου Ζουμπάιρ ελ Χαϊλί είχε συλληφθεί προ δεκαπενθημέρου στο Μαρόκο. Σημειώνουμε πάντως ότι σύμφωνα με μια ιστοσελίδα που προωθεί τις θέσεις των Βουλγαρόφωνων Μακεδόνων (η οτιδήποτε άλλο είναι, [εδώ](#)) το Μπάς Χαϊλί ήταν Τουρκόφωνο χωριό στο Κιλκίς το οποίο δεν υπάρχει πιά. Αυτή την πληροφορία δεν μπόρεσα να την διασταυρώσω

Χαϊνης
Χαϊνάς
Χαϊνογλου
Χαϊνόπουλος

ΤΚΑ=32, 25, 2, 1 αντίστοιχα. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το Τρκ. hain= προδότης, προδοτικός, πουλημένος, μίσθαρνος, άπιστος και το Χαϊνογλου στηρίζει αυτή την ετυμολογία. Παρατηρούμε πάντως[TN] ότι στα Αλβ. hain=hajin=hajn= κλέφτης, απατεώνας, παληάνθρωπος και ότι οι Κρήτες χρησιμοποιούσαν τη λέξη χαϊνης με την έννοια αντάρτης, φυγόδικος και τη χρησιμοποιούν σήμερα με την έννοια «χαμένο κορμί». Έτσι, π.χ., διαβάζουμε για ένα αντιστασιακό, δραπέτη απο τις Γερμανικές φυλακές, ότι «Τα επόμενα τέσσερα χρόνια ο δραπέτης μας τα πέρασε στο αντάρτικο, Χαϊνης όπως λέει» (ΕλληνοΚαναδικό Βήμα, 12/26/2003, <http://bhma.net/archive/2003/1226/08.asp>) ενώ για τον Δασκαλογιάννη διαβάζουμε ότι «Δεν περιεφέρετο σαν «χαϊνης», πάει να πει αντάρτης, στα βουνά, όπως οι σύντροφοί του στην επανάσταση του 1770. Ήταν ναυτικός, με δικά του καράβια...»

Χαϊντάς
Χαϊντούτης

(<http://www.kairatos.com.gr/daskalogianis.htm>)

ΤΚΑ=1 (08/10). Βλέπε επώνυμο Χαϊδάς.
[ΤΚΑ=22]. Αλβ. hajdut=κλεφτης, ληστής, λωποδύτης αλλά και Τρκ. haydut (από τα Ουγκρικά)= (1) ληστής, κακοποιός (2) σκανταλιάρης, άτακτος, κακός, πονηρός, με κακές προθέσεις.

Χαϊρης

Τρκ. hayr=hayir= (1) καλό, ευημερία, υγεία (2) κέρδος, πλεονέκτημα, αίσιος, ευοίωνος (3) αγαθοεργία, φιλανθρωπία, ψυχικό

Χαιρόπουλος

ΤΚΑ=79 (08/10). Ο [ΜΤ] αναφερόμενος σε επώνυμο που τροποποιούν και κρύβουν το αρχικό γράφει ότι κάποιος Μικρασιάτης με επώνυμο Domuzoğlu εξελληνίστηκε σε Χοιρόπουλος, και για να αποφύγει την κοροϊδία έγινε Χηρόπουλος, και εν συνεχεία Χαιρόπουλος. Προφανώς η πλειοψηφία των 79 Χαιρόπουλων και ο Καστοριανός Θ. Χαιρόπουλος (1825-1901) απέκτησαν το επώνυμό τους δι' άλλης οδού.

Χαίτας[TN]

Χαϊτάς
Χαϊτόγλου

Τρκ hayta το οποίο σύμφωνα με τον [ΔΤ] σημαίνει άτακτος αποστάτης, με τον [ΑΚΛ] αποστάτης, και με τον [ΒΒ] αποστάτης, ληστής. Τα λεξικά μου λένε hayta=(1) αλανιάρης, χούλιγκαν (2) Οθ. έφιππος φρουρός καραβανιού και έφιππος ληστής. Δέν ξέρω που βρήκανε οι

Χάκας

[ΑΚΛ, ΒΒ, ΔΤ] το αποστάτης και τελικά προτιμώ το έφιππος φρουρός/ληστής.

TKA=10. Ο [ΑΚΛ] το ετυμολογεί απο το Τρκ. hak= δίκαιο, δικαιοσύνη, το σωστό, μερίδιο, αμοιβή, μισθός, αλήθεια. Παρατηρούμε επίσης ότι:

- hak είναι μία απο τις ιδιότητες/ονόματα του Θεού. Οπότε Hak=al Haq= η αλήθεια/ο Θεός.
- hâk= (1) γη, χώμα (2) κόσμος (2) τάφος
- Στα Αλβ. hak= (1) εκδίκηση (2) αμοιβή, πληρωμή (3) αυτό που αξίζει σε κάποιον
- Χάκας είναι Ελληνικό όνομα που βρέθηκε στην αρχαία Επίδαμνο (σημερινή Αλβανία) και χρονολογείται μεταξύ 323 π.Χ. και 310 μ.Χ.
- οι [LSJ] αναφέρουν την Ελληνιστική λέξη χάκαξ (γενική χάκακος) με την έννοια «όνομα ψαριού του γλυκού νερού»

Χακαλης Χάκης[TN] Χακήογλου

[TKA=6] *****

TKA=0,0 TKΘ=5,1 (9/10). Το Χάκης εμφανίζεται και ως Χακής (με τονισμό συμβατό με τον του Χακήογλου). Στα Αλβ. Haki είναι κύριο όνομα και κάποιος Ντέμης Χακής του Σουάιπ είναι μάρτυρας σε έγγραφο της χωροφυλακής σχετικό με τις δραστηριότητες των Τσάμηδων στην Κατοχή. Το Αλβ. Haki μάλλον είναι η Αλβανοποίηση του Τρκ. Hakki (από το hak=(1) δικαιοσύνη (2) δικαίωμα, αμοιβή (3) αλήθεια (4) Hak= επωνύμιο του Θεού) και σημαίνει, λίγο πολύ, παθιασμένος με τη δικαιοσύνη. Σημειώνουμε και το Αραβογενές hâki=αφηγητής. Δοθέντος ότο στον ΤΚΚΕ οι Hakki (επώνυμο) είναι 8 και οι Haki 0, η επιλογή δείχνει προφανής. Προσθέτουμε ότι ο [ΔΣ] θεωρεί το Χάκης σύντμηση του Αρισταρχάκης και 'τι στα Κουτσοβάχικα χάκε (από το Τρκ. hak)= (1) δίκαιον (2) οφειλόμενον (3) εκδίκηση [KN].

Χακιάμης[TN] Χακίμ Χακίμογλου

TKA=5, 3, 1 (08/10). Η (Οθ.) είχε τις Αραβογενείς λέξεις hâkim=(1) κυβερνήτης, (2) δικαστής και hakîm=(1) σοφός, φιλόσοφος (2) Θεός (3) γιατρός (αλλά και hekim=γιατρός). Στα Εβραϊκά hakham=haham= σοφός (βλέπε και Χαχάμης) ενώ στα Περσικά η κατάληξη kâm σημαίνει επιθυμία, ευχή κ.τ.τ. (π.χ., hoškâm= άνθρωπος που οι επιθυμίες του ικανοποιήθηκαν, ευτυχής). Τέλος έχουμε και το Τρκ. hakem= διαιτητής, κριτής. Επειδή όμως (1) στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε μόνο το επώνυμο Hakim (4 συνδρομητές), (2) η σύγχρονη Τρκ, ορθογραφία δεν μας επιτρέπει να προσδιορίσουμε αν προέρχονται από το hâkim η το hakîm, και (3) η Αραβική έχει ήχους που η Ελληνική δεν ξεχωρίζει,

**Χαλαβέτας
[TN]**

θα διαλέξω κάπως αυθαίρετα το hakîm= γιατρός/σοφός (παρά το ότι δεν υπάρχει πιά στα Τρκ. σε αντίθεση με το hâkim).
TKA=TKΘ=0, TK Καρδίτσας=5 (10/10). Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το γραμματιζούμενο Αραβογενές Οθ. halânet= γλυκύτητα, τερπνότητα, απολαυστικότητα. Παράλληλα υπάρχει και το Αλβ. hallavit= ενεργώ με τρόπο που ευχαριστεί, τέρπει, διασκεδάζει κάποιον άλλο. Εννοιολογικά (και πιθανώτατα ετυμολογικά). Το «διασκεδάζω, ψυχαγωγώ» συνήθως εκφράζεται με το ρήμα zbavit, με το zbavitës να σημαίνει διασκεδαστικός, ψυχαγωγικός. Ανάλογη λέξη από το hallavit δεν μπόρεσα να βρώ και στον ΤΚΚΕ επώνυμο Halavet η παρόμοιο επώνυμο στον ΤΚΚΕ δεν βρήκα. Ο αναγνώστης ας διαλέξει κατά το δοκούν. Ας λάβει επίσης υπ' όψιν τα Τρκ. halvet= απομόνωση, συνήθως για προσευχή και παρόμοια και halveti=ερμηίτης.

Χαλαϊτζίδης

TKA=TKΘ=0 (10/10) αλλά εμφανίζεται σε ιστοσελίδες της Κατερίνης. Ο [ΔΤ] το θεωρεί παραλλαγή του Καλαϊτζής και ίσως να έχει δίκηο. Στα Τρκ. το halay= χορός με τους χορευτές σε κύκλο (όπως π.χ. στο δικό μας συρτό η τσάμικο) είναι παραλλαγή του alay που βασικά σημαίνει (1) σύνταγμα (2) παρέλαση (3) γιορτή (4) παρατεταγμένοι στρατιώτες αλλά και αστείο, κοροϊδία, ειρωνεία, σαρκασμός και παρόμοια ενώ alayci είναι αυτός που κοροϊδεύει, ειρωνεύεται, σαρκάζει και παρόμοια. Στον ΤΚΚΕ υπάρχει ένας και μόνος Alayci (Εν Ελλάδα Αλαϊτζή βρήκα μόνο σε ιστοσελίδα της Βισαλτίας Σερρών). Halayci στον ΤΚΚΕ δεν υπάρχει αλλά υπάρχουν διάφοροι στο διαδίκτυο που στις video χορεύουν! Το αν η ρίζα είναι το Καλαϊτζής, το halayci (χορευτής) η το alayci (πειραχτήρι, είρωνας, χλευαστής) προς το παρόν είναι (νομίζω) θέμα γούστου.

**Χαλάς
[TN]**

TKA=100+, TKΘ=9, TK Ανδρου 81 (10/10). Ο [ΔΤ] προτείνει τα Τρκ. hala=θεία, halâ=άδειος, και, halâs=σωτηρία. Και τα τρία είναι λίγο-πολύ σωστά αλλά και κομμάτι ελλιπή. Π.χ., το halâ έχει και την έννοια του helâ=τουαλέττα, απόπατος λέξη που πέρασε στα Αλβ. (hale) και στα Ελλ. (χαλές) με την έννοια της τουαλέτας αλλά και του βρωμιάρη, του αξίου περιφρονησεως (βλέπε και Χαλέας). Σημειώνουμε τα εξής:

- Οι 81 Χαλάδες της Αρβανίτικης Ανδρου σε σχέση με τους 9 στη Θεσσαλονίκη με κάνουν να πιστεύω ότι το Χαλάς, ακόμα κι αν η ρίζα είναι Αραβογενής η Τουρκική, είχε σαν μηχανισμό μεταδόσεως τα Αρβανίτικα.
- Από τους διαφορούς Ελληνες «Chalas» γνωστού τόπου προελεύσεως (12 τω αριθμώ) που πέρασαν από το Ellis island, τρεις προέρχονται από την Ανδρο. Στον ΤΚ Ανδρου Τσάλας δεν

υπάρχει ούτε ένας. Υποθέτω λοιπόν ότι το Chalas είναι ο μεταγλωττισμός του Χαλάς

- Στα Κροατικά (πιθανώτατα από το Ουγγρικό halasz) halas=ψαράς.

Χαλάτσης

Χαλατσάς
Χαλατσάκης
Χαλατσάκης

TKA=77, 13, 3, 2 (08/10). Ο [ΑΚΛ] το ετυμολογεί απο το Τρκ. hallas=hallâc το οποίο μεταφράζει βαμβακοφάντης. Τα δικά μου λεξικά το αποδίδουν λαναράς, εργάτης που ξαίνει/χτενίζει το μπαμπάκι η το μαλλί πριν το γνέσιμο. Hallâci Mansûr ήταν το όνομα μουσουλμάνου μυστικιστή και Hallâciye το όνομα θρησκευτικού τάγματος. Το Χαλάτσης εμφανίζεται και ως Χαλατσής. Στον ΤΚΚΕ οι Hallas είναι 81.

Χαλβάς

Χαλβα-
(ν)τζής

Τρκ. helva [και halva] (απο τα Αραβικά, γλυκό, ζαχαρωτό) με βασική έννοια τον χαλβά που φκιάχνουμε στην Ελλάδα. Εξ ου helvacı κατασκευαστής η πωλητής χαλβά. Στα Ελληνικά βέβαια η λέξη έχει γίνει και συνώνυμη με το «άντρας χωρίς προσωπικότητα, νωθρός, βλάκας». Τέλος, στα Αλβανικά hallvë= χαλβάς

Χαλδούπης

Χαλντούπης
[ΤΝ]

[TKA=46] Αλβ. halldup=(1)Τούρκος, βρωμόΤουρκος, λακές των Οθωμανών (2) χοντράνθρωπος, άξεστος, βλάκας, βάρβαρος, κακός άνθρωπος

Χαλέας

[ΤΝ]

[TKA=2]. Αρχαίο Ελληνικό όνομα (0-100(?) μ.Χ., Σπάρτη, [ΒΑ]). Ισως απο το χαλά (Δωρική μορφή της λέξεως χηλή, συγγενούς το χηλεύω=πλέκω, ράβω, και του χηλάς=ράφτης. Οι μανιώδεις των Τουρκαλβανικών συνδέσεων μπορούν να εξετάσουν το Ελληνικό χαλές= απόπατος (2) βρωμιάρης, απο το Αλβ. hale= (1) τουαλέτα (2) βρωμιάρης, άξιος περοφρονήσεως, απο το Αραβογενές Οθωμανικό halâ=(1) κενό (2)= helâ (βασική μορφή)=αποχωρητήριο

Χαλέπας

Χαλεπάκης
Χαλεπλής
Χαλεπλίουλου
Χαλεπούδης
Χαλέππης

TKA=2,2,5,84, 2, 1 (09/10). Τα Χαλεπλής και Χαλεπλίουλου, εν μέρει τουλάχιστον) σημαίνουν ο καταγόμενος απο το Χαλέπι της Συρίας (Halap στα Τρκ., Αλέπο στα Ελλ.) και ο γιός του Χαλεπλή. από την Σημειώνουμε ότι ο νεομάρτυς Ιωσήφ ο Χαλεπλής μαρτύρησε το 1686 στο Αλέπο, ότι Χαλέπα λέγεται και συνοικία στα Χανιά (γνωστή από τη σύμβαση της Χαλέπας το 1878) και ότι το Χαλέπας εμφανίζεται και ως Χαλεπάς.

Χάλης

TKA=7 (04/09), το όνομα εμφανίζεται και με τη μορφή Χαλής. Ο [ΑΚΛ] ετυμολογεί το Χάλης από το hal το οποίο μεταφραζει χάλι και το halis το οποίο μεταφραζει αγνός. Ο [ΔΤ] ετυμολογεί το Χαλής (και παράγωγα) απο το hâli=κενός, εγκαταλελειμμένος. Προσθέτουμε τα εξής:

- Τα Οθωμανικά είχαν έξη λέξεις hal (διαφορετικές γραφές στην Αραβική) με 14 διαφορετικές έννοιες. Μία μόνο συγγενεύει με το Ελληνικό χάλι=άθλια κατάσταση.
- Το Ελληνικό χάλι είναι ταυτόσημο με το Αλβ. hall.
- Η βασική έννοια του halis είναι αγνός (όπως αγνά υλικά), αμιγής, αμόλευτος, γνήσιος, σκέτος. Σημαίνει όμως και ειλικρινής.
- Τα Οθωμανικά έχουν δύο hâli και δύο hali. Μία απο τις έννοιες αντιστοιχεί στο άδειος,... Μία άλλη στο απόβλητος, αποδιοπομπαίος, κάποιος τον οποίο η κοινωνία θεωρεί άχρηστο, αδιόρθωτο αλλά και κάποιος που έχει θέσει εαυτόν εκτός του κοινωνικού συνόλου.
- Στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε 9 Hal, 1 Hali, και 55 Halis.
- Ακρωτήριο Χάλη στην Κάλυμνο.

Το πιθανώτερο όμως είναι ότι το Χάλης, όπως και το Χάλιος, είναι σύντμηση του Μιχάλης και το σπάνιο Χαλής (όταν δεν είναι τυπογραφικό λάθος) Τουρκογενές. Οι αριθμοί στον ΤΚΚΕ στηρίζουν την ετυμολογία [ΔΤ] για το Χαλής.

Χαλιανδρός

ΤΚΑ=6 (04/09).

Χάλιας

ΤΚΑ=5,2 (04/09)

Χαλιακόπουλος

Χαλιάσας

ΤΚΑ=7 (04/09).

Χαλιάσος

ΤΚΑ=32 (04/09).

Χαλιγιάννης

ΤΚΑ=3 (04/09). Σύντμηση του Μιχαλογιάννης (4 ΜιχαλοΓιαννάκηδες στον ΤΚΑ και διάφοροι Μιχαλογιάννηδες στο διαδίκτυο).

Χαλίκης

ΤΚΑ=21,7. Halik

Χαλικάκης

Χαλικιάς

(διαδίκτυο)

Χαλιλάς[ΤΝ]

ΤΚΑ=1, 3 (09/10). Μάλλον από το Αραβογενές Τρκ. halil= (1)

Χαλίλης

πραγματικός και στενός φίλος (2) κύριο όνομα (3) νόμιμος σύζυγος και. Halile= νόμιμη σύζυγος.

Χαλιός

ΤΚΑ=17 (04/09). Το επώνυμο εμφανίζεται και ως Χάλιος. Μάλλον σύντμηση του Μιχάλης/Μιχαλιός. Βλέπε και επώνυμα Χάλης και Καραχάλιος. Επίσης, όνομα βουνού στην Κεφαλονιά.

Χαλιούλιας

ΤΚΑ=4 (04/09).

Χαλιώρης

ΤΚΑ=25, 8 (04/09).

Χαλιόρης

Χαλιώτης

ΤΚΑ=52 (04/09). Το όνομα δείχνει Εθνικό και ανάμεσα στα τοπωνύμια βρίσκουμε τα εξής:

Χαλκας[TN]

- Μεγάλα και μικρά Χάλια (ενώθηκαν και σήμερα λεγονται Δροσιά) αρβανιτοχώρια στο νομό Ευβοίας. Τα Χάλια ήταν τσιφλίκι του Χαλίλ Αγά και πιθανολογείται ότι το Χάλια προέρχεται από το Χαλία, όνομα αρχαίας πόλης στην περιοχή.
- Οικισμός Χαλιάς στην Ευρυτανία (βλέπε και Χαλέας)

TKA=12 (07/09). Το επώνυμο στο διαδίκτυο εμφανίζεται ως Χάλκας αλλά και Χαλκός. Οι [ΑΚΛ,ΔΤ] το ετυμολογούν από το Τρκ. halka= μεταλλικός κρίκος (χαλκός). Αυτή η ετυμολογία δεν καλοστέκει με το Χάλκας και δεν καλοστέκει με τον ΤΚΚΕ όπου βρίσκουμε ένα Halka και 4 Halk. Τέλος, στη δημόδη ποίηση, π.χ., στο Θεσπρωτικό

το γιο σου τον τον επιάσανε και στο χαλκά τον πάνε
και στου Πιλάτου την αυλή, εκεί τον τυραννάνε.
Χαλκά, Χαλκά φκιάσε καρφιά, φκιάσε τρία περόνια
κι εκείνος ο παλιόβριος βαρεί και φκιάνει πέντε.
.....

Το Χαλκός χρησιμοποιείται σαν συνώνυμο του Χαλκιάς. Τέλος σύμφωνα με τον [FD2] στην Τρκ. αρχικό halka= παθητικός ομοφυλόφιλος και στην Βλγ. τοπωνύμιο Halka Bunar (bunar=πηγή στα Τρκ.) τόπος αρχαιολογικών ανασκαφών. Σε τελική ανάλυση προτιμώ το Χάλκας από το Τρκ. halk=λαός, λαϊκός και το Χαλκός σαν παραλλαγή του Χαλκιάς.

Χαλκιάς

χαλκιάς=χαλκουργός.

Χάλος

TKA=20,2 (04/09).

Χαλούδης

Χαλούλης

TKA=4, 31,17 (09/10). Ο [ΔΣ] γράφει «< λέξ. τουρκ. = ο γιος παντρεμένης γυναίκας, ο νόμιμος γιος». Ατυχώς τέτοια Τρκ. λέξη. αν υπάρχει δεν μπόρεσα να την βρώ. Δεν νομίζω ότι το επώνυμο σχετίζεται με το Χαλίλης (βλέπε επ' νυμο). Ίσως το Χαλούλος να είναι υποκοριστικό άλλου επωνύμου όπως, π.χ., το Χαλός.

Χαλούλος

Χαλουλάκος

Χαλούβας

TKA=8 (04/09).

Χαλούς

TKA=1 (09/10). *****

Χαλούσης

TKA=TKΘ=0 αλλά το επώνυμο εμφανίζεται στο διαδίκτυο. Μάλλον από το Μιχάλης.

Χαμαϊλίδης

TKA=1 (08/09). Αραβογενές Οθ. hamail=hamaylı=χαϊμαλί, φυλαχτό εναντίον της βασκανιάς που κρέμεται στο λαιμό η καρφισώνεται σε εσώρουχο αλλά και hamail=λουρί που κρεμότανε διαγώνια από τον

Χαμάλης

Χαμαλιάν
Χαμαλάκης
Χαμαλίδης

ώμο στην κάτω άκρη του οποίου ήταν η θήκη του σπαθιού (κάποτε γνωστό ως αορτήρ η τελαμών) αλλά και οτιδήποτε κρέμεται από τον ώμο και πάει διαγώνια μεχρι τον αντίθετο γοφό, π.χ., σάρπα αξιωματούχου). Αντίστοιχα Τρκ. επώνυμα στον ΤΚΚΕ δεν βρήκα. ΤΚΑ=2,3,12,15 (08/09). Αραβογενές Τρκ. hamal=hammal= χαμάλης/αχθοφόρος, ανειδίκευτος εργάτης, εργάτης που δεν έχει μόνιμη δουλειά και μισθώνεται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (2) χοντράνθρωπος, χωρίς τρόπους. Το Χαμαλίδης ίσως να είναι και παραλλαγή του Χαμαϊλίδης (βλέπε επώνυμο. Στον ΤΚΚΕ οι Hamal είναι 14 οι Hammal 0.

Χαμάμ[ΤΝ]

Χαμάμης
Χαμαμτζής
Χαματζόγλου
Χαμαμτζίογλου

ΤΚΑ=3,2,5,1,2 (11/10). Η προφανής ετυμολογία είναι το γνωστό χαμάμ. Πλην όμως ο [RT] γράφει και hamam anasi= γυναίκα που δουλεύει σε χαμάμ και κατ' επέκτασιν γυναίκα ανδρικών διαστάσεων, σκληρόκαρδη, η με τρόπο συμπεριφοράς σκληρό. Παράλληλα το hamamci σημαίνει όχι μόνο ιδιοκτήτης/διευθυντής χαμάμ αλλά και τον θρησκευτικά ακάθαρτο που πρέπει να πλυθή πριν να εκτελέση τα θρησκευτικά του καθήκοντα.

Χάμης[ΤΝ]

Χάμης
Χαμίδης

ΤΚΑ=1,1,0 (11/10) αλλά το Χαμίδης εμφανίζεται στο διαδίκτυο. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το Τρκ. ham=άψητος, άγουρος. Αυτή η απόδοση δεν είναι λάθος αλλά αν κοιτάξουμε στον [RT] βλέπουμε οτι η βασική σημασία είναι ανώριμος, ακατέργαστος (ανθρωπος, πρώτη ύλη), αργό (πετρέλαιο), χωρίς πείρα, ασυνήθιστος στη δουλειά, εκτός ρυθμού αλλά και παράλογος, ματαιόδοξος, ψωροπερήφανος, άχρηστος. Έτσι, π.χ., ham adam=χοντράνθρωπος, χωρίς τάκτ και σεβασμό για τα συναισθήματα των άλλων και ham ümit= φρούδα ελπίδα. Στην Ελλ. αρτηκό χάμης=χαμουτζής= Αθηναίος, ΣτερεοΕλλαδίτης (έκφραση απαξιωτική των Θεσσαλονικιών που κήρυξαν πόλεμο στο αρχαίο χαμαί!). Στον ΤΚΚΕ πάντως οι Ham είναι 15 και νομίζω ότι τα περί χαμουτζήδων μάλλον είναι άσχετα.

Χαμόδρακας

ΤΚΑ=17 (09/10). Το Χαμόδρακας είναι μεγενθυντικό του χαμοδράκι=σμερδάκι= δαιμονικό/ξωτικό με μορφή φιδιού ή δράκου.

Χαμούρης

Χαμουρίδης
Χαμουρτζίδης

ΤΚΑ=1,4,1 (09/10). Στα Τρκ. hamur= ζύμη, ζυμαρί, πολτός (2) (μεταφορικά) η φύση/στόφα ανθρώπου και hamurcu=ζυμωτής. Στα Λεσβιακά χαμούρι λέγονται και οι πολοτοποιημένες εληές. Στον ΤΚΚΕ οι Hamur είναι 4 και οι Hamurcu 43.

Χαμπέρης

Χαμπερίδης

ΤΚΑ=14, 3 (08/09). Αραβογενές Τρκ. haber= νέα, είδηση, φήμη, ιστορία/ ανέκδοτο/διήγηση. Τρείς Haber στον ΤΚΚΕ.

Χαμπέσης[ΤΝ]

Χαμπεσής

ΤΚΑ=11 (11/10). Ο [ΔΤ] γράφει χαμπέσης και το ετυμολογεί από το Habesî=Αβησσυνός. Το πρόβλημα είναι οτι το Habesî ταιριάζει καλύτερα με το χαμπεσής που δείχνει να είναι και η επικρατέστερη

Χαμπίμπης

μορφή του επωνύμου (στο google οι αναφορές είναι δύο προς μία υπέρ του Χαμπεσής). Ο [RT] γράφει Habeş= (1) Αβησσυνός και (κατ' επέκτασιν (2) ο μελαψός, ο μαυρειδερός, Habeşî= Αβησσυνός αλλά με συνηθη χρήση να σημαίνει σκλάβος (βλέπε Φιλιππινέζα στα νέα Ελληνικά) και σκλάβος ευνούχος του Παλατιού. Στον ΤΚΚΕ βρισκόμαστε 6 Habeş και ούτε ένα Habeşî (για λόγους ευνόητους, πιστεύω). Νομίζω λοιπόν ότι το Χαμπέσης είναι παράγωγο του Habeş =μαυρειδερός, μελαψός και το Χαμπεσής μάλλον παράγωγο του Habeşî =χαντούμης=ευνούχος. Γενικώς πως σε ότι αφορά στην σκωπτική διαθεση οι Τούρκοι δεν ήταν ποτέ πρώτοι. Το Habeş εμφανίζεται με την ίδια έννοια και στα Αλβ. παρελθούσης χρήσεως και με τη γραφή Habesh

TKA=7, (08/09). Το Αραβικό χαμπίμπι έχει αποθανατοστεί στους στίχους της Μισιρλούς (Στα Τρκ. Misir [από το Αρ. Misr]= Αίγυπτος και Misirli=Αιγύπτιος/Αιγυπτία):

Μισιρλού μου, η γλυκιά σου η ματιά
Φλόγα μου 'χει ανάψει μες στην καρδιά.
Αχ, για χαμπίμπι, αχ, για λε-λέλι, αχ,
Τα δυο σου χείλη στάζουνε μέλι, αχ.

Με τον επίμαχο στίχο να θεωρείται κακής γραμματικής (ο άγνωστος συνθέτης μάλλον ήτανε Σμυρνιός) και να αποδίδεται «Ωχ, αγάπη μου, ωχ νύχτα μου (βλέπε [εδώ](#) και επώνυμο Λειλεμίδης). Σύμφωνα με κάποιες ιστοσελίδες στα Αρ. wa habibi=σ' αγαπώ και σύμφωνα με τον [RT] στα Οθ. habib= φίλος, εραστής, αγαπημένος και habibe= αγαπημένη γυναίκα. Το habib εμφανίζεται και σε ονομασία/τίτλο του προφήτη (habibullah= αγαπημένος του Θεού) . Στον ΤΚΚΕ οι Habib είναι 32.

Χάμπος

Χάμπογλου

Χαμπουδανίδης

Χαμπουντανίδης

Χαμπουλίδης

Χαμπούρης

TKA=0,0,0,1,1,0 TKΘ=0,4,1,0,3 (09/10) αλλά αναφορές στο Χάμπος στο διαδίκτυο. Το Χάμπος είναι υποκοριστικό του Χαράλαμπος και κατά πάσα πιθανότητα το Χαμπυλίδης και το Χάμπογλου είναι παραγωγά του. Το Χάμπογλου που δεν υπάρχει στον ΤΚΚΕ είναι εν χρήσει Τρκ. επώνυμο. Haboğlu όπως και τα Haroğlu και το σπάνιο Habboğlu. Στα Οθ. hab= κρυφός, μυστικός, κρυμμένος, μη ανακαλυφθείς hab = (1) ύπνος (και σε σύνθετες εκφράσεις ο αιώνιος ύπνος) (2) όνειρο (3) λήθαργος, hab=αμαρτία, έγκλημα, και hab=har= (1)χάπι (2) ναρκωτικά ενώ = κόκκος και habb= πονηρός, κατεργάρας, κομπιναδόρος, απετεώνας. Οι Habboğlu μάλλον προέρχονται από το habb =απατεώνας, αλλά για τους Haboğlu/Haroğlu τα πράγματα

Χαμσής
Χάνος

περιπλέκονται. Τέλος οι Χαμπουντανίδης/Χαμπουδανίδης ίσως να επροέρχονται από το Karudan/Karudade=ναύαρχος (και παρόμοια) και το Χαμπούρης από το kambur= καμπούρης.

****. Βλέπε Χαψής.

TKA=48 (08/10). Στα Ελληνικά το Τουρκογενές χαν=χάνης=χάνος σημαίνει ηγεμόνας, κυρίαρχος. Παράλληλα υπάρχει το Ελληνικής κοπής χάν(ν)ος= (1) είδος ψαριού (2) βλάκας, ηλίθιος. Το Τρκ. han έχει πολλαπλές έννοιες (συμπεριλαμβανομένης και της «ηγεμόνας»). Στον ΤΚΚΕ οι Han είναι 254.

Χανούζας

TKA=8 (08/10). Το Περσικό hanuz=ακόμη μεταγλωττίστηκε στα Τρκ. σε henüz= (1)μόλις, μόλις τώρα (2) ακόμη (όταν πρόταση είναι αρνητική) και στο διαδίκτυο εμφανίζονται διάφοροι Hanuz. Πλήν όμως στον ΤΚΚΕ δέν βρήκα ούτε Hanuz ούτε Henüz. Βρήκα ένα και μόνο Höz όπου Han=ηγεμόνας και öz= (1) αυθεντικός, πραγματικός, ουσιώδης (2) εαυτός (3) μεδούλι, κρέμα, η ουσία του πράγματος. Επειδή όμως κανένα από όλα αυτά δεν δείχνει πολύ πειστικό, ας μείνουμε στο δεν ξέρω.

Χανούμης
Χανουμίδης

TKA=10, 4 (08/10). Στα Τρκ. hanım=γυναίκα, κυρία, hanım evlâdi= παιδί της μαμάς (του), μαμόθρεφτο, και hanım= λεπτεπίλεπτος, λιμοκοντόρος, θηλυπρεπής (αργκό μιάς κάποιας εποχής). Όσοι απίστευτο κι'αν φαίνεται, στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε τρεις Hanım.

Χαντάς

TKA=9 (07/09). Οι Σημιτικές γλώσσες και η Οθ. έχουν διάφορες λέξεις που λίγο-πολύ ταιριάζουν στο Χαντάς(αλλά καμμία δεν έχει τα στοιχεία πειστικής ετυμολογίας. Συγκεκριμένα:

- Στα Εβραϊκά Hadas είναι κύριο όνομα, σημαίνει μυρτιά, και η επώνυμος Hadas απέκρουσε την Ιουδαϊκή καταγωγή της, έγινε βασίλισσα της Περσίας με το όνομα Εσθήρ (Ελλ. απόδοση του Περσ. Sitareh=άστρο - ΙνδοΕυρωπαϊκή ρίζα ster-) και έσωσε τους Εβραίους (λεπτομέρειες στο βιβλίο της Εσθήρ, παλαιά διαθήκη). Υπάρχει όμως και το khadas= νέος, καινούργιος.
- Στα Οθ. hadda=απατεώνας, hadda= βοσκός για καμήλες, haddas= νοήμων, έξυπνος, εύστροφος, άνθρωπος που πιάνει το νόημα αμέσως, handa=kanda=που;, kandas=συγγενής εξ αίματος.

Το πρόβλημα είναι ότι στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε ένα και μόνο Kanda (που το όνομά του μάλλον δεν σχετίζεται με το αρχαϊζον kanda=«που;» αλλά με το kanda= μέσα στο αίμα) και 4 Kandas.

Το hadda δείχνει να είναι σχετικά κοινό με τους Αραβόφωνους και σε μερικές περιπτώσεις υπάρχει σύγχυση ανάμεσα στο Hadda και το Haddad (= (1) σιδηρουργός (2) πορτιέρης, θυρωρός (3) δεσμοφύλακας στα Οθ.) Π.χ., ο πρόεδρος της Περσικής Βουλής το 2005 λεγότανε Gholam Ali Haddad Adel αλλά και σε φαινομενικά αξιόπιστες ιστοσελίδες εμφανίζεται ως Gholam Ali Hadda Adel.

Τέλος, επειδή η απόδοση της Αραβικής στα Οθ. δεν δείχνει μεγάλο σεβασμό στα φωνήεντα, βλέπε και Χαντες, Χαντής.

Σημείωση: Ορισμένες γλώσσες έχουν δύο χ. Ένα μαλακό, κάτι σαν το h της Αγγλικής και ένα τραχύ, λίγο-πολύ σαν το Ελλ. χ. Το μαλακό σε μεταγλωττισμούς γράφεται h, το τραχύ συχνά ch η kh.

Χανταβάς

TKA=3 (07/09)

Χαντακούσης

TKA=2 (07/09)

Χανταμπάκης

TKA=2 (07/09)

Χαντάνης[TN]

TKA=1 (07/09). Στ Οθ. handan= γελαστός, χαμογελαστός, ευδιάθετος, χαρούμενος (2) απαστράπτων, άνθρωπος/πρόσωπο που λάμπει από χαρά (3) ανθίζων, ανθισμένος, άνθισμα. Στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε δύο Handan. Επιπροσθέτως το Handan είναι κύριο γυναικείο όνομα με την έννοια γελαστή, χαμογελαστή, κεφάλτη, χαρούμενη, πρόσχαρη

Χαντάντ

TKA=11 (07/09). Αραβογενές Οθ. haddad (1) σιδηρουργός (2) πορτιέρης, θυρωρός (3) δεσμοφύλακας.

Χαντές

TKA=5, 5, 5, 3 (07/09). Τα χαδέλης και χαδέλλης μάλλον είναι

Χαντελής

Ελληνοποιήσεις του Χαντελής. Στα Οθ. το Περσογενές hande σημαίνει

Χαδέλης

(1) γέλοιο, χαμόγελο (2) στιγμιαία λάμψη, αναλαμπή, αστραποβόλημα και η φυσιολογική υπόδοση του handeli είναι γελαστός,

Χαδέλλης

χαμογελαστός. Στον ΤΚΚΕ βρήκα ένα Hande και δύο Handeli

(ζευγάρι με τα ονόματα Moris και Lisa). Στα Τρκ. πάντως υπάρχει το κύριο γυναικείο όνομα Hande= γέλοιο, χαμόγελο, διασκέδαση αλλά και πείραγμα, καζούρα, σκώμμα

Χαντζάρας

TKA=64 (08/09). Το Αραβογενές Τρκ. hancer σημαίνει (1) hancer=κυρτό εγχειρίδιο (2) ακτίνα φωτός. Η λέξη πέρασε στα Αλβ. (hanxhar= δίκοπη σπάθα) και στα Ελλ. (χαντζάρι=σπάθα, γιαταγάνι, σακαράκα) και χαντζάρας=σπαθοφόρος, σακαράκας. Στον ΤΚΚΕ οι Hancer είναι 245 και οι Hancer 8.

Χαντζής

TKA=100+. Ο [ΔΣ] επικαλείται το χανιτζής (= ιδιοκτήτης χανιού, πανδοχείου) από το hanici. Το χανιτζής υπάρχει μεν αλλά όχι και το hanici στα λεξικά μου. Απεναντίας υπάρχει το Τρκ. hanci και το Αλβ. hanxhi. Υπάρχει επίσης μιά τάση στα Ελληνικά να συγχέεται το ντζ

Χάντζος

με το τζ με αποτέλεσμα να μπερδευτούν οι Χατζήδες με τους Χαντζήδες και ίσως μερικοί να άλλαξαν στρατόπεδο. Οι hançi στον ΤΚΚΕ είναι 142. Αν παραβλέψουμε τις λεπτομέρειες (, ο οποίος δεχόταν για προσφορά των υπηρεσιών του εμπόρους με τα υποζύγιά τους, αγγλ. inn. Οι απόγονοι κάποιων χανιτζήδων προτιμούν, για ευνόητους λόγους, να γράφουν το επώνυμο με τον τύπο Χατζής, χωρίς το γράμμα ν

Χαντής

ΤΚΑ=30 (09/10). Ο [ΔΣ] το ετυμολογεί όπως και το Χαντζής. Σύμφωνα με μιά ιστοσελίδα Χάντζος και Χάτζος ήτανε τα «επώνυμα» Τουρκαλβανών από το Λάλα.

ΤΚΑ=4. Σύμφωνα με τον [ΑΚΛ] από το Τρκ. hadis= διάκριση το οποίο δέν υπάρχει στα λεξικά μου. Αντιθέτως υπάρχουν 5 διαφορετικές λέξεις hadi (οι 4 Αραβογενείς και στα συρτάρια της Ιστορίας) με τις ακόλουθες βασικές έννοιες

- hadi= haydi = άειντε, κουνήσου, ξεκίνα, βιάσου. Βλέπε και το Αλβ. hajde και την hajde baba të të tregoj arat/vreshtin= Ελα μπαμπά να σου δείξω τα χωράφια/αμπέλια σου, σε πλήρη αντιστοιχία με το Ελα παππού μου να σου δείξω τ'αμπελοχώραφά σου.
- αυτός που δείχνει το σωστό δρόμο (συνώνυμο του Προφήτη)
- απατεώνας, χαρτοκλέφτης, βρωμιάρης
- καμηλιέρης

Παράλληλα υπάρχει και το hadis με τις έννοιες:

- Οι πράξεις του Προφήτη
- ανέκδοτο, ιστορία, διήγηση
- καινούργιο, φρέσκο, μοντέρνο, εξωραϊσμένο, εφευρεμένο

Αν πρέπει να μαντέψουμε, θα προτιμούσα μία από τις λέξεις οδηγητής/ απατεώνας/ καμηλιέρης.

Χαντούμης

Χαντουμάκος

Χαντσέρης

ΤΚΑ=2, 3 (11/10). Στα Τρκ. hadim= εννούχος. Βλεπε και [ΣΤ].

Χάπας

Χάππας

Χαπαλόγλου

ΤΚΑ=ΤΚΘ=0 (09/10) αλλά αναφορές στο διαδίκτυο. Μάλλον απο το Τρκ. hançer, λεπρομέρειες στο Χαντζάρας.

ΤΚΑ=5, 5, 6. Ο [ΜΤ] ετυμολογεί το Χάππας από το Αραβ. Τρκ. har= κόκκος, χάπι (και Περσ. hâp=ύπνος), ο [ΔΤ] υιοθετεί την ετυμολογία [ΜΤ] και ο [ΑΚΛ] γράφει Αραβ. har=κούκος, ύπνος και ο [ΔΣ] «λέξ. αραβ. = 1. κούκος ή 2. ύπνος, υπναράς». Το κούκος μάλλον είναι λάθος γραφής. Τα πράγματα περιπλέκονται στα λεξικά όπου

- Στην ΕΛΛ. αργκό χάπας και κυρίως χάπατο λέγεται ο υπερβολικά, μέχρι βλακειάς, εύπιστος που χάβει τα πάντα

Κατά τον [RT]

- (Αρ.) hab=har= (1) χάπι (2) (αργκό) ναρκωτικά, ρουφηξιά από χασίσι
- (Περσ.) hâb= (1) ύπνος (2) όνειρο (3) θάνατος (4) λήθαργος
- har= (ονοματοποιΐα) χάψιμο

Σύμφωνα με τα Αλβ. λεξικά

- har= βήμα
- haras= με τα πόδια ανοιχτά, σε διάσταση (όπως καβαλάρη), με μεγάλα βήματα
- harë= βήμα ανθρώπου, βίδας
- harës= (1) οτιδήποτε «ανοίγει», π.χ., διακόπτης, κλειδί (2) εργάτης που ανοίγει λάκκους, σκαφτιάς (3) συνθετικό εκφράσεως που λίγο πολύ αντιστοιχεί στο «του λείπει κάποια βίδα, του λάσκαρε κάποια βίδα».

Στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε δύο Har αλλά επώνυμο αντίστοιχο του Χαπαλόγλου (π.χ., harl[i/i] η harali δεν υπάρχει).

Χαράμης

ΤΚΑ=100+. Το όνομα εμφανίζεται, πολύ σπάνια, και Χαράμης κάτω από συνθήκες που μυρίζουν τυπογραφικό λάθος. Π.χ., στο το διαδίκτυο διαβάζουμε «...Θεμιστοκλής **Χαράμης** Γενικός Διευθυντής Ομίλου. Ο κύριος **Χαράμης** είναι Οικονομολόγος ...».

Τοκ haram=απαγορευμένο από τη θρησκεία, παρανομο, κακό (δες και χαράμι, χαραμίζω, χαραμοφάης), harami=κλεφτής, ληστής. Η λέξη χρησιμοποιείται και στα Βλάχικα όπου χαραμί= εκβιαστής, ληστής, βίαιος [KN].

Χαράπης[ΤΝ]

Χαραπογιάννης

ΤΚΑ=1,1 (11/10). Ο [ΔΤ] γράφει «Χαράπης (από το) harap ερειπωμένος». Βασικά σωστό με μία-δύο μικροδιορθώσεις:

- Στο διαδίκτυο εμφανίζεται μόνο το Χαράπης και η ετυμολογία harap→ Χαραπής απαιτεί ανατιολόγητη πτώση τόνου.
- Σύμφωνα με τον [RT] harab=harap= (1) κατεστραμμένος, ερειπωμένος (2) ερημωμένος, ρημαγμένος, ακατοίκητος (3) χαλασμένος (4) απεγνωσμένος, απελπισμένος, ερωτευμένος τρελλά, μέχρι τα μπούνια.

Τι είδους προβλήματα έχει ο κάθε Χαράπης (ερωτικά ή άλλα) το αφήνω στην κρίση των ενδιαφερομένων. Οι Harap στον ΤΚΚΕ είναι μόλις αρκετοί για πρέφα (3)!

Χαράρης

ΤΚΑ=12, 2 (11/10). Μάλλον από το Τρκ. harar=φαρδύς μάλλινος σάκκος

Χαραράς	και κατ' επέκτασιν και σε φράσεις του τύπου harar gibi, με την έννοια του μεγάλου φάρδους η των πελωρίων διαστάσεων [RT]. Οι Harar στον ΤΚΚΕ είναι 2.
Χαρατζάς Χαρατζάρης Χαρατζής Χαρατζόγλου	ΤΚΑ=7, 1, 2, 1 (09/10). Από το χαρατζής=φοροεισπράκτορας του Οθ. κεφαλικού φόρου haras η harac=χαράτσι.
Χαρατσάρης	ΤΚΑ=45 (09/10). Βλέπε Χαρατζάς.
Χαρβαλάς Χαρβαλης Χαρβαλιάς Χάρβαλος	ΤΚΑ=2, 6, 17, (08/10). Μάλλον από το χάρβαλο= κάθε τι τελείως χαλασμένο, ετοιμόρροπο, σαράβαλο, ερειπωμένο που συχνά ετυμολογείται από το (υποτιθέμενο) αρχαίο χάλαβρος, λέξη που στους [LSJ], προφανώς, δεν βρήκα.
Χαρδαβέλας Χαρδαβέλλας	ΤΚΑ=1,5 (09/10). Σε μία από τις καλύτερες ιστοσελίδες με ετυμολογίες επωνύμων [&ΚΛ2] την οποία πολλοί εθαύμασαν και αντέγραψαν) διαβάζουμε: « Από το ιδιωμ. χαρδαβέλα, ο κρίκος που μπαίνει στη μύτη του γουρουνιού για να μην σκάβει. Λογικά χαρδαβέλας ο κατασκευαστής ή πωλητής χαρδαβέλων. (ΓΛΗΛ) ». Από αβλεψία, στην, κατά τα άλλα πολύ καλή, βιβλιογραφία λήμμα ΓΛΗΛ δεν βρήκα και υποθέτω ότι ΓΛΗΛ=Γλωσσάρι Ηλείας και παραπέμπει σε γλωσσάρι στην ιστοσελίδα www.antroni.gr . Εκεί και στο γλωσσάρι «Λέξεις που χάνονται» διαβάζουμε « Χαρδαβέλα ή χαρτναβέλα = Ο κρίκος που μπαίνει στη μύτη του γουρουνιού για να μην σκάβει ». Υποθέτω ότι το τν του γλωσσαριού είναι λάθος γραφής αντί του ντ. Για το τι σημαίνει το Χαρδαβέλας γνώμη δεν έχω αλλά θα προσθέσω ότι (1) στις Παροιμίες, 11'22 διαβάζουμε « ὥσπερ ἐνώπιον ἐν ῥινὶ ὕος, οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος »= «σαν το σκουλαρίκι στη μύτη γουρουνιού είναι η ομορφιά στην άμυαλη γυναίκα » και (2) σε διάφορες γλωσσες το περνάω χαλκά στη μύτη (π.χ., (***in) burnuna halkayi takmak στα Τρκ.) σημαίνει υποτάσσω.
Χαρδαλάς[ΤΝ] Χαρδάλης Χαρδαλιάς	ΤΚΑ=4, 2, 21 (08/10). Ο[ΜΤ] ετυμολογεί το Χαρδαλιάς από το «αραβ. τ. hardalya=μουστάρδα» αλλά, όπως ο επεξεργαστής του κειμένου γράφει, στα Τρκ. λεξικά βρήκε μόνο τη λέξη hardal (βλέπε και [ΔΤ]). Προσθέτω ότι και στα Οθ. λεξικά που συμβουλευτήκα, μόνο το hardal βρήκα. Δοθέντος ότι <ul style="list-style-type: none"> • στα Αλβ. hardall= (1) μουστάρδα (2) άνθρωπος ψηλός, άχαρος, ασουλούπωτος, και βλάκας, και • στον ΤΚΚΕ ούτε Hardal ούτε Hadalli δεν βρήκα, έχω την εντύπωση ότι η δεύτερη απόδοση του Αλβ. hardall είναι η πιο πειστική ετυμολογία

Χαρδαλούπας

TKA=28 (08/10). Χαρδαλούπας ήταν το παρατσούκλι Κρητικού (φάρα Κόντων) που μετά την καταστολή της επανάστασης του Λυσογιώργη (1527-28) εξορίστηκε στην Κύπρο και το 1536 μαζί με άλλους της γενιάς του ζήτησε άδεια να γυρίσει στην Κρήτη. Είναι πιθανό το παρατσούκλι να συνδέεται με την Αραβική (η Αραβική κατάληψη του νησιού (824-960) είχε τελειώσει πριν σχεδόν έξη αιώνες η την Τρκ.; Δεν το γνωρίζω. Σημειώνω πάντως ότι χαρδάλι= το φυτό σινάπι {ΣΤ}, ότι (Τρκ.) hardal lapası=έμπλαστρο από σινάπι και ότι ενώ τα Ελλ. λεξικά [ΙΜΤ,ΤΦ] ετυμολογούν το λαπάς από το Τρκ. lapa, ο [ΙΖΕ] ετυμολογεί το lapa από το Λατινικό pappas= τροφή μωρού. Βλέπε και το Γαλλικό laper (από το υποτιθέμενο Λατ. lappare)= πίνω με τη βοήθεια της γλώσσας όπως, π.χ., ο σκύλος.

Χαρεμής[ΤΝ]

TKA=20 (09/10). Το επώνυμο εμφανίζεται και ως Χαρέμης. Το Αραβογενές harem σημαίνει (1) τα διαμερίσματα των γυναικών (2) οι γυναίκες της οικογενείας (3) μέρος ιερό όπως η Μέκκα και η Μεδίνα (4) χώρος ιδιωτικός. Παράλληλα harem ağası= μαύρος ευνούχος στο παλάτι του Σουλτάνου (2) άνδρας ελαττωμένου ανδρισμού, μαλθακός, θηλυπρεπής. Υποθέτω ότι το Χαρεμής μας ήρθε από το harem ağası.

Χαρίσης[ΤΝ]

Χαρίσογλου

TKA=100+, 2 (09/10). Ο [ΔΣ] γράφει «επίθ. χαρίσιος (ο) = ο άρτος που χαρίζεται, επειδή μοιράζεται δωρεάν». Προσθέτουμε:

- (1) Χαρίσης είναι μορφή του Χαρίσιος, όνομα αγίου
- (2) Σύμφωνα με το λεξικό του John Groves (εκδόθηκε το 1830) χαρίσιος άρτος=confectionary= ψωμί ζαχαροπλάστη, που γλυκίζει, κάτι σαν το τσουρέκι
- (3) Σύμφωνα με τον [ΔΔ] το χαρίσιος αναφέρεται σε= (1) ότι δίνεται ως δώρο, ως ένδειξη ευγνωμοσύνης (2) σε είδος γλυκού ψωμιού (3) στα ιερά (χαρίσια) και (4) στον Θεό στον οποίο οι συμποσιαστές αφιέρωναν το δεύτερο ποτήρι.

Σε τελική κατάληξη η ετυμολογία [ΔΣ] δείχνει βασικά σωστή αλλά ολίγον τι ελλιπής. Τα Χαρίσογλου δεν είναι προφανές αν είναι παράγωγα του Ελλ. Χαρίσης η του Τρκ haris=(1) άπληστος, αχόρταγος, πλεονέκτης, φαταούλας (2) φιλόδοξος, hâris= (1) γεωργός και παρόμοια (2) φρουρός, φύλακας, η hariş=(1) φαγούρα, φώσιμο (2) ενόχληση, ερεθισμός. Δοθέντος ότι αντίστοιχα Τρκ. επώνυμα στον ΤΚΚΕ δεν υπάρχουν η (μερική) ετυμολογία από τα Τρκ. δεν δείχνει πιθανή.

Χαρίτης

TKA=12 (11/10). Ο [ΔΤ] γράφει Χαριτής και το ετυμολογεί από το haricî=εξωτερικός. Στο διαδίκτυο βρήκα μόνο τον τονισμό Χαρίτης. Σύμφωνα με τον [RT] το hariş είναι παραλλαγή του haric= (1) εξωτερική επιφάνεια, αμφάνιση και παρόμοια (2) εξαιρούμενος (3)

	εξωτερικό, ξένες χώρες και harici= (1) εξωτερικός (2) ξένος, ξενόφερτος (3) μέλος Μουσουλμανικής αιρέσεως (Khawarij) (4) εξωτερικός μαθητής. Ατυχώς στον ΤΚΚΕ Haric, Haric, και Harici δεν υπάρχουν και αυτό γεννά ερωτήματα παρά το γεγονός ότι το Χαρίτσης και το Haric ταιριάζουν απόλυτα. Υπάρχει πάντως μιά Τουρκάλα, Selma Haric, στο διαδίκτυο.
Χαρμάνης	ΤΚΑ=6 (12/10), Στα Τρκ. harman= αλώνισμα, συγκομιδή, τα στοιβαγμένα σιτηρά πριν αλωνιστούν (2) μείγμα φύλλων τσαγιού η καπνού, χαρμάνι 3) στερητικά συμπτώματα ναρκομανών και παρόμοιες καταστάσεις. Στα Ελλ. το χαρμάνης κρατάει την Τρίτη έννοια όπως στ στιχο «είμαι μάγκας λαι αλάνης κι' από γκόμενα χαρμάνης!».
Χάρμπας	ΤΚΑ=14 (07/09). Αραβογενές Οθ. harb = πόλεμος, μάχη, ένοπλη σύγκρουση και σημιτική ρίζα h.rb=μάχομαι, πολεμάω→h.arb=εγχειρίδιο, ξίφος, πόλεμος →h.arba=λόγχη, →h.arraba=ακονίζω.
Χαρμπαλάς	2,4
Χαρμπαλής	
Χαρμπάτσης	4
Χαρμπής[ΤΝ]	ΤΚΑ=36 (08/09). Ο [ΑΚΛ] γράφει «τουρκ. harbi=ακόντιο». Η απόδοση λέξεως είναι σχεδόν σωστή αλλά η ετυμολογία, πιστεύω, λάθος. Στα Οθ. harbe= (αρχαϊζον) ακόντιο, λογχοπέλεκυς και harbi= (1) (επιθ) σχετικός με τον πόλεμο, στρατιωτικός (2) εχθρός, μη Μουσουλμάνος που δεν προστατεύεται από συνθήκη η άλλη συμφωνία (3) "βέργα" γόμωσης εμπροσθογεμούς πυροβόλου (4) (Αργκό) ευθύς, σωστός, ειλικρινής, ντόμπρος. Κατά τη γνώμη μου η ετυμολογία [ΑΚΛ] δεν είναι λάθος σε ότι αφορά τη ρίζα και βασικά δεν είναι λάθος στην απόδοση της λέξεως αλλά βρίσκω τις έννοιες (2) και (4) του harbi πολύ πιο πιθανές ερμηνείες του επωνύμου.
Χαρμπούρης	3
Χαροκόπος	ΤΚΑ=96+ (09/09). Χαροκόπος στα Ελλ. λέγεται αυτός που γλεντάει λες και δεν υπάρχει αύριο. Μ' άλλα λόγια η λέξη υποδηλώνει υπερβολή και σπατάλη. Στα Βλάχικα χαρακόπ=χαροκόπ= εύθυμος, φαιδρός, χαροκόπος [ΚΝ].
Χαρούπας	ΤΚΑ=5 (11/10). Το Αραβογενές Τρκ. harnur η σημαίνει ζαρούπι και χαρουπιά. Το ίδιο και το Αλβ. harur. Ο [ΔΔ] γράφει ότι χαρούπα=χοινικίς= ο σιδερένιος κρόκος του τροχού μέσα από τον οπίο μερνάει ο άξονας της άμαξας. Το χαρουπάς κάποτε ήτανε προσδιορισμός επαγγελματία (έψηνε χαρούπια). Για το Χαρούπας τι να πω; Ίσως οι Χαρουπάδες να ανέβασαν τον τόνο επί το αριστοκρατικότερον!
Χάρτζης	ΤΚΑ=4, 1 (12/10). Το Χάρτζης εμφανίζεται και ως Χαρτζής στο

Χαρτζίδης	<p>διαδίκτυο. Στα Τρκ harc δαπάνη, έξοδα και harci= ότι είναι καθημερινής χρήσεως, συνηθισμένο. Το Αραβογενές harc είναι και η ρίζα των harac=χαράτσι και harçlık=χαρτζηλίκι. Επίθετα Harc και Harci στον ΤΚΚΕ δεν βρήκα. Υπάρχουν όμως 7 Harç και το ç ίσως να μεταγλωττίστηκε σε τζ. Στο διαδίκτυο το επώνυμο εμφανίζεται συνήθως ως Σλαβικό και στα Σέρβικα harc=harac=χαράτσι (στα Σέρβικα с~τς). Σημειώνουμε επίσης ότι το Αλβ. harxh είναι ταυτόσημο με το Τρκ. harc, βλέπε Χαρτσάς για το harc.</p>
Χαρτουλάρης Χαρτουλιάρης	<p>ΤΚΑ=16, 5 (09/10). Κατά τα φαινόμενα εκδημοτικισμός του χαρτουλάριος=(1) φύλακας των αρχείων (2) τίτλος υπαλλήλων (στρατιωτικών, πολιτικών, εκκλησιαστικών) [ΔΔ]</p>
Χαρτσάς[ΤΝ] Χαρτσιάς Χαρτσιλής Χαρτσιούκας	<p>ΤΚΑ=8, 13, 2, 1 (12/10). Αυτά τα επώνυμα πιθανώτατα έχουν την ίδια ρίζα με το Χάρτζης (βλέπε επώνυμο). Το Τρκ. harc έχει δύο βασικές έννοιες: (1) σοβάς, γύψος, κονίασμα (2) συστατικά, πρώτες ύλες (3) ποίκιλμα, στολίδι ενδύματος (4) μίγμα χρώματος και κοπρηάς (κηπουρική) και (1) δαπάνες,, έξοδα, πληρωμή (2) τέλη (π.χ., τελωνείου). Παράλληλα harçlı=(1) ότι περιέχει κονίαμα η σοβά (2) ότι είναι φκιαγμένο με ακριβά υλικά (3) ρούχο που έχει στολίδια. Στον ΤΚΚΕ οι Harç είναι 7 αλλά η θέση του τόνου και η κατάληξη ας χρήζουν εξηγήσεως. Ίσως τα Χαρτσάς/Χαρτσιάς να είναι επαγγελματικά, ανάλογα του σοβατζής. Ας σημειωθεί ότι το harc (με τις έννοιες (1) κονίασμα, (2) πράγματα που έχουν όψη σοβά/γύψου, (3)μίγμα) εμφανίζεται σε περιοχές της Ελλάδας ως χράτσι ενώ μία ιστοσελίδα για τα κρασιά και το Κοιλάνι Κύπρου γράφει «χάρτσι (χάλκινο σκεύος με στρογγυλό στόμιο και είχε πολλές χρήσεις)». Στα Αλβ. harc= βράχος με ανώμαλη επιφάνεια και κοφτερές/μυτερές προεξοχές ενώ harc=μη μουνουχισμένο αρσενικό γουρουνί, κάπρος.</p> <p>ΤΚΑ=7, 1 (09/10). *****</p>
Χασάνδρας Χασανδρινός	
Χασανέας Χασάνης	<p>ΤΚΑ=3, 5 (09/10). Βασικά από το Αραβ. κύριο όνομα Χασάν=όμορφος, καλής συμπεριφορά, καλωσυνάτος. Δεν αποκλείεται βέβαια να είναι και Εθνικό με την ίδια λογική που στα Ελλ. Μεμέτηδες=Τούρκοι.</p>
Χασάπης Χασήδ[ΤΝ]	<p>ΤΚΑ=100+. Από το Αραβογενές Τρκ. kasar=χασάπης</p> <p>ΤΚΑ=1(09/10). Τα Οθ. είχαν τα γραμματιζούνενα Αραβογενή hâsid=θεριστής και hasid=φθονερός, ζηλιάρης. Αν όμως λάβουμε υπ' όψιν ότι ο ένας και μόνος Χασήδ λέγεται Ιωσήφ, ότι στον ΤΚΚΕ ανάλογα επώνυμα δεν υπάρχουν, και ότι στα Εβραϊκά hasid=ευσεβής, θρήσκος, δίκαιος (βλεπε και hasidic/ Hasidim στο διαδίκτυο), γίνεται σαφές ότι το Χασήδ μάλλον είναι Εβραϊκής προελεύσεως.</p>
Χασηρτζόγλου	<p>ΤΚΑ=2 (09/10). Στα Τρκ. hasir= ψάθα, κουρελού στην είσοδο σπιτιού</p>

Χάσης
Χάσικος

και hasirci= εκείνος που κατασκευάζει/πουλάει ψάθες. Στον ΤΚΚΕ οι Hasirci είναι 29.

TKA=2, 11 (09/10). Για το Οθ. has βλέπε το Χασιώτης. Το Τρκ. has σημαίνει αγνός, χωρίς ξένα συστατικά, καθαρός και οι Has στον ΤΚΚΕ είναι 204. Οι ενθουσιώδεις των πατριωτικών ετυμολογιών ασ λάβουν υπ' όψιν και το χάσιος=χαός=χάϊος=γνήσιος, ευγενής, καλός, αγαθός αληθής [ΔΔ]. Βλέπε όμως και Χασιώτης.

Χασικτσόγλου
Χασίλας
Χασιλτζίδης
Χασιλτζόγλου

TKA=1 (12/10), Βλέπε Κασικτσής.

TKA=1,0,0, ΤΚΘ=0,1,0 και τρεις διαδικτυακές αναφορές σε διαφορετικούς Χασιλτζόγλου. Στα Οθ. έχουμε τα Αραβογενή hâsil= αποτέλεσμα, προϊόν, κέρδος και hasil= χλωρό κριθάρι που χρησιμεύει ψς ζωοτροφή. Στον ΤΚΚΕ οι Hasil είναι 5 και οι Hasilci 0. Πλην όμως το Hasilci εμφανίζεται στο διαδίκτυο ως Τρκ. επώνυμο.

Χασιώτης[TN]

TKA=100+ (12/10). Εθνικό, σημαίνει απο τα Χάσια η τη Χασιά [ΜΤ, ΧΣ]. Χάσια είναι όνομα βουνού στην Μακεδονία, Χασιά όνομα Αρβανίτικου χωριού στην Αττική (μετωνομάστηκε Φυλή). Ίσως απο το Αλβανικό hasje=(1) συνάντηση (2) καυγάς, λογομαχία η το hasha λέξη που χρησιμοποιείται σε εκφράσεις που δηλώνουν (απ)αρνούμαι (κάποιον η κάτι). Πλην όμως, υπάρχει και το Οθωμανικό (απο τα Αραβικά) has=βασιλικό κτήμα κάτι το προσωπικό/ιδιωτικό (has bahçe= ο ιδιωτικός κήπος του Σουλτάνου). Έτσι στην ιστοσελίδα <http://www.istoselides.gr/news/article.php?sid=1115> (για το Πήλιο) διαβάζουμε:

Απέκτησαν προνόμια ειδικά από τους Τούρκους και τον 18ο και 19ο ανέπτυξαν σημαντική οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα. τα 14 χαρακτηρίστηκαν «βακούφια» δηλ. αφιερωμένα σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και τα άλλα «χάσια» δηλ. ιδιοκτησίες του Σουλτάνου. Στα πρώτα ανήκαν, Μακρυνίτσα, Δράκεια, Αγ. Λαυρέντιος, Καραμπάσι, Πινακάτες, Βυζίτσα, Αργαλαστή, Συκιά, Λαύκος, Προμύρι, Ανήλιο, Κισσός, Μούρεσι και Μακρυνράχη. Τα άλλα ήταν, η Ζαγορά, ο Ανω Βόλος, Η Πορταριά, το Κατωχώρι, οι Μηλιές, το Νιοχώρι, η Τσαγκαράδα κλπ.

Χάσκης

Τέλος, στα Τρκ. η λέξη has έχει την έννοια της αριστοκρατίας αλλά υπάρχει και ένα has απο τα Περσικά με την έννοια του σκουπιδιού, του ζιζανίου, του ανθρώπου χωρίς αξία.

TKA=10 (09/10). Το επώνυμο εμφανίζεται εξ ίσου συχνά, ίσως συχνότερα, ως **Χασκής**. Οι ομοιότητες με το χάσκω δεν δείχνουν

	ετυμολογικά πειστικές. Ίσως να είναι παραφθορά του Χασκιάς, βλέπε επώνυμο.
Χασκιάς [TN]	TKA=TKΘ=0 (9/10) αλλά αναφορές στο διαδίκτυο (π.χ., Στέλλα Χασκιά, στιχουργός τραγουδιών του Τσιτσάνη). Το Χασκιά εμφανίζεται και ως κύριο όνομα και επώνυμο στον κατάλογο Εβραϊκών ονομάτων του Σιακκή [ΙΣΙ] αλλά και στο διαδίκτυο ως επώνυμο Παλαιστινίων. Το Χασκιά είναι μορφή του Ιεζεκίας (βασιλιάς του Ισραήλ) το οποίο στα Εβραϊκά εμφανίζεται ως Χιζκιγιά η Χιζκιγιαχού και σημαίνει «ο Θεός/Γιαχβέ είναι η δυναμή μου» από τη Σημιτική ρίζα hzq=είμαι/ γίνομαι δυνατός που βρίσκουμε και στο Ιεζεκιήλ (όνομα βιβλικού προφήτη).
Χαντζάρας	TKA=46 (12/10). Βλέπε Χαντζάρας
Χαντζάτογλου	TKA=8, 5. Από το γραμματιζούμενο Αραβογενές Οθ./Τρκ hacat=hacet=
<i>Χαντζέτογλου</i>	(1) ανάγκη, αναγκαιότητα, απαίτηση, σωματική ανάγκη (π.χ., επίσκεψη στην τουαλέτα) (2) υπόθεση, ζήτημα, θέμα, δουλειά. Στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε 3 Hacat, 5 Hacet και ούτε ένα -oğlu.
Χαντζή---	Πρόθεμα από το hac= προσκύνημα στη Μέκκα (στα Ιεροσόλυμα για τους Χριστιανούς) και haci=προσκυνητής.
Χαντζηκαρκαντάς	TKA=1 (08/10). Ίσως από το Καρκαντάς (βλέπε επώνυμο). Μιά άλλη (μάλλον ισχνή) δυνατότητα είναι από μπέρδεμα ανάμεσα στα arkadaş= φίλος, σύντροφος και kardaş=kardeş=αδελφός, αδελφοποιτός, καρντάσης να προέκυψε το καρκαντάς.
Χαντζημουτάφης [TN]	TKA=1 (08/10). Στα Τρκ mutaf=mataf= βάδισμα σε κύκλους, χώρος για θρησκευτικές πομπές βαδίζουν και mutaf (από το Περσικό mutab)= κλωστουργός/υφαντής που δουλεύει με μαλλί γίδας. Στον ΤΚΚΕ οι Mutaf είναι 58 και Mataf δεν υπάρχουν
Χαντζής	TKA=100+ (09/10). Για την ετυμολογία βλέπε το Χατζή--. Στον ΤΚΚΕ οι Hacı είναι 78.
Χαντζηχιδίογλου	TKA=3 (08/10). Για το χατζή βλέπε το αντίστοιχο πρόθεμα (παραπάνω) για το Χιδίογλου βλέπε το επώνυμο Χιδίσης.
Χάντζος	TKA=1 (09/10). Βλέπε Χάντζος
Χαντήρης	TKA= 5, 19, 1, 1 (12/10). Στα Τρκ το hatir η hâtir σημαίνει (1) επιρροή, γνοιάσιμο, τους (4)εκτίμηση, υπόληψη, σπουδαιότητα, ο σεβασμός που απαιτούμε από άλλους (2) μνήμη, θύμηση, σκέψη (3) συναισθήματα, ψυχική διάθεση, χάρη, χατίρι (5) έμπνευση, σκέψεις, στοργή, τρυφερότητα, αγάπη. Στον ΤΚΚΕ οι Hatir είναι 7.
<i>Χαντήρας</i>	
<i>Χαντήρογλου</i>	
<i>Χαντήρης</i>	
Χαντσέρας	TKA=1, TKΘ=2 (09/10). Κατά τον [ΔΣ] όπως και το Τρκ hançer και μάλλον έχει δίκηο. Βλέπε Χαντζάρας και Χανττσέρης για λεπτομέρειες.
Χάτσης	TKA=1, 11 (09/10). Ο [ΔΣ] ετυμολογεί το Χάτσιος από το Τρκ. haç=

Χάτσιος

σταυρός και πιθανώτατα έχει δίκη. Όμως με τους Κοσοβάρους μάθαμε ότι ενίοτε ο Ελληνικός τύπος αποδίδει το Θ ως Χ με αποτέλεσμα ο επώνυμος Κοσοβάρος Hashim Thaçi να εμφανίζεται συχνά ως Χάτσι και όχι ως Θάτσι. Ίσως κάτι τέτοιο να συνέβη και στο Χάτσης/Χάτσιος αλλά πειστική ετυμολογία για το Θάτσι δεν γνωρίζω. Για την μετάλλαξη του Θ σε Χ βλέπε και το επώνυμο Χλιβερός.

Χαύτας[TN]

Χαύτης

TKA=4, 6 (08/10). Τα επώνυμα είναι οι καθαρευουσιάνικες μορφές των Χάφτας και Χάφτης, από το χάφτω, από πο αρχαίο κάπτω= τρώω λαίμαργα. Ως εκ τούτου, χάφτας=χάφτης= (1) λαίμαργος (2) άπληστος, σφετεριστής ξένων αγαθών, άρπαγας (3) ο ανόητος που χάβει (πιστεύει) ότι του λένε, ο βλάκας [ΣΤ]. Χάφτης λέγεται και το ψάρι σκορπίνα. Σημειώνουμε ότι Χαύτας λεγότανε κάποιος καφετζής που άνοιξε το μαγαζίτο επί Οθωνος και τι έκλεισε το 1880. Η περιοχή του καφενείου(γύρω από την Αιόλου, στην τλατέ'ια Ομονοίας) λέγεται ακόμα Χαυτεία.

Χαχαλός

Χαχαλάτος

Χάχαλης

Χαχαλιός

Χάχαλος

TKA 4,1,15,1,2 (09/10). Το Χάχαλης εμφανίζεται και με τη μορφή Χαχαλής. Ο [ΧΑ1] το 1926 γράφει ότι στα Χιακά χαχάλι=χάχαλο= ο χαλός, το χαλούνι, η χηλή του δέντρου μετά την αποκοπήν του κλάδου μέχρι σπιθαμής του κορμού. Σε άλλα γλωσσάρια [ΛΠΧ και [εδώ](#)] το χάχαλο ορίζεται ως ξυλαράκι, λεπτό ξύλο, σε αντίθεση με το καδρόνι, ξερόκλαδο για προσάναμμα και αλλού διαβάζουμε «[Ξύλο και χάχαλο δεν θα μείνη](#)» με την έννοια τα πάντα θα καούν. Τέλος σε άρθρο του Gerhard Rohlfs (Die Quellen des unteritalienischen Wortschatze; *Zeitschrift für romanische Philologie (ZrP)*. Volume 46, Issue 1, Pages 135–164, ISSN (Online) 1865-9063, ISSN (Print) 0049-8661, DOI: 10.1515/zrph.1926.46.1.135, //1926) διαβάζουμε «[χάχαλο](#) 'trockener Holzweig' zu dorisch χαλή 'Kralle', 'etwas, was gespalten ist'» που χοντρικά σημαίνει «[χάχαλο](#)= ξερόκλαδο από το Δωρικό χαλή= νύχι, οτιδήποτε αποσπάται από το κύριο σώμα». Τα λεξικά μου λένε ότι χαλά=χηλή= (1) η σημερινή χηλή, νύχι (2) οτιδήποτε αποσπάται και προεξέχει. Π.χ., βράχοι λιμενοβραχίονα η βράχοι κορυφογραμμής (3) οτιδήποτε έχει δύο δισταμένους βραχίονες. Σε τελικό συμπέρασμα, όλοι δείχνουν να έχουν δίκη. Το ξερόκλαδο πριν κοπή είναι χηλή αλλά και αυτό που μένει όταν το κλαρί κοπή, χηλή είναι.

Χαχάμης

TKA=TKΘ=0, αλλά υπάρχουν 40 αναφορές στο όνομα Χαχάμης στο διαδίκτυο, μία από τις οποίες είναι όνομα αγωνιστή του 1821 από τη Δάφνη (παλαιότερα Στρέζοβα) του νομού Αχαΐας. Στα Ελληνικά χαχάμης=ραββίνος, δανεισμός του Τρκ. haham= ραββίνος, από τα Εβραϊκά όπου σημαίνει σοφός (βλέπε και Χακιάμης).

Χαψής[TN]

Χαψιάς

TKA=15, 3, 1 (12/10) Ο[ΔΤ] ετυμολογεί το Χαψιάδης από το Τρκ. hamsi=χαψί το οποίο ο {RT} αποδίδει ως ατζούγια και ετυμολογεί από

Χαψιάδης

τα Ελληνικά. Πράγματι, τα Ελλ. Λεξικά γράφουν χαψί=χαμψί=εγγραυλίσ [ΔΔ,ΣΤ] και καταφέρνουν να ορίσουν το άγνωστο δια του αγνώστου. Υπάρχει λόγος γι' αυτό! Οι λεξικογράφοι μάχονται για το αν ατζούγια=γαύρος η το αν ατζούγια=σαρδέλλα. Μερικοί μάλιστα φτάνουν στο σημείο να γράψουν ταυτόχρονα γάβρος = εγγραυλίσ η εγκρασίχολος = χαψί και χαψί = σαρδέλα (λεπτομέρειες [εδώ](#)). Κατά τα φαινόμενα χαψί=γαύρος. Δοθέντος ότι ο γνωστός στιχουργός Λευτέρης Χαψιάδης είναι Ποντιακής καταγωγής, η ετυμολογία [ΔΤ] δεν είναι απορριπτέα. Πλήν όμως στα Ελλ. χαψή= φυλακή, από το Τρκ. haps=hapıs= (1) κράτηση, φυλάκιση (2) μπουζού, κρατητήριο, φυλακή(3) κρατούμενος, φυλακισμένος. Στον ΤΚΚΕ επώνυμο Haps η Hapsıs δεν υπάρχει (λογικό διότι οι Τούρκοι είναι λιγώτερο αθυρόστομοι από εμάς και οι λέξεις θεωρούνται χυδαίες) αλλά υπάρχουν 3 Hamsi. Από όλα αυτά βγάζω τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η ετυμολογία [ΔΤ] ίσως εξηγεί το Χαψής, εν μέρει η και στο σύνολό του
- Το Χαψιάς δεν είναι ασυμβίβαστο με την ετυμολογία [ΔΤ] δοθέντος του μεγέθους του ψαριού αλλά είναι συμβατο και τε το χαψιά
- Στην ιστορία αυτή, η ετυμολογία του Χαψιάδης είναι ο πέμπτος τροχός της αμάξης. Προηγούνται τα Χαψής/Χαψιάς.

Χειλάς

ΤΚΑ=87+ (09/10). Χειλάς λέγεται ο έχων μεγάλα χείλη [ΔΔ, ΜΤ]. Σπειδή όμως τα χείλη χρησιμοποιούνται και για να εκφράσουν με τη μορφή τους συναισθήματα (ο.χ., δυσφορία, απογοήτευση, αίσθηση αδικίας) ίσως, σε μερικές περιπτώσεις το χειλάς να δείχνη τον επίμονιμου βάσεως εκφράζοντα με τα χείλη παρόμοια συναισθήματα.

Χειλελής

ΤΚΑ=2 (12/10). Βλέπε Χιλελής

Χεκίμογλου

ΤΚΑ=26. Τρκ. hekim=γιατρός. Βλέπε και Χακιάμης.

Χεκμιδής

Χελβατζής

ΤΚΑ=1 (12/10). Βλέπε Χαλβατζής

Χελιός

ΤΚΑ=4 (08/10), Χελιός λέγεται ο έχων το χρώμα του χελιού και μερικοί το αποδίδουν ως γκριζο, αλλά η πλειοψηφία το το ορίζει ως μαύρος από πάνω, υπόλευκος από κάτω.

Χέλμης

Αλβ. helm= (1) δηλητήριο, φαρμάκι (2) κάτι πολύ πικρό αλλά και θλίψη, λύπη, χολή. Σημειώνουμε και τους Αλή Φαρμάκη, ΤουρκΑλβανό βλάμη του Θ. Κολοκοτρώνη και Γιάννη Φαρμάκη, αρματωλό.

Χερβάτης	TKA=0, TKΘ=1 (08/10). Hrvat στα Κροατικά και Hirvat στα Τρκ. σημαίνει Κροάτης. Επιπροσθέτως, στα Τρκ. hirvat= άνθρωπος ψηλός κ;ι εύσωμος.
Χεργκελετζής	TKA=3 (08/10). Στα Τρκ. hergele= (1) πρόστυχος, ασυνείδητος (2) ομάδα τραμπούκων (3) κοπάδι (4) κοπάδια και πουλερικά του χωριού και hergeleci= ο αρχιτσοπάνος/τσέλιγκας του ψωριού (2) χοντράνθρωπος, άξεστος.
Χερχελετζής	TKA=3 (08/10). Μάλλον παραλλαγή του Χεργκελετζής, βλέπε επώνυμο. Σημειώνουμε πάντως και το Αραβογενές Τρκ. herkele=(1) γυναίκα που έχει αρχοντιά, χάρη (2) περπατησιά ανθρώπου με αρχοντιά, χάρη.
Χιδίρογλου	TKA=4 (08/10), βλέπε Χιδίρογλου
Χήνης[TN]	TKA=3, 27, 7, 9, 10 (12/10). Ο [MT] ετυμολογεί τα Χίνης, Χηνιάδης, Χηνόπουλος από το Τρκ. hin= παμπόνηρος η το hîp το οποίο ο [RT] αποδίδει ως «χρόνος, χρονικό διάστημα, στιγμή, ειδικός η προκαθορισμένος χρόνος. Ο [MT] μνημονεύει και τη λέξη χήνα. Ο [RT] γράφει ότι το hin χρησιμοποιείται μόνο στις εκφράσεις hinoğlı και hinoğlı hin (εκφράσεις γραμματικά ανάλογες της esoğlı esek=γαϊδαρου γιέ γαϊδαρε) που σημαίνουν διαολόπαιδο και διαόλου γιέ διάολε, αντιστοιχα, και μεταφορικά παληάνθρωπος, παληανθρωπάκος, παμπόνηρος, Για τα Χηνιάδης και Χηνόπουλος, προτιμώ το Χήνος, βλέπε επώνυμο. Η γνώμη μου είναι οτι το Χίνος είναι παραλλαγή του Χίνης και όχι ορθογραφική αλλοίωση του Χήνος, δοθέντος ότι όλοι οι Χηνόπουλοι εμφανίζονται με ήτα
Χίνης	TKA= . Χήνος=αρσενική χήνα.
Χήρμπος[TN]	[TKA=10] Ίσως από το Τρκ. hirbo=βλάκας, γουρούνι, χοντράνθρωπος, αγροίκος
Χίρμπος	TKA=35. Στα αρχαία (το) χήτος =στέρηση, έλλειψη, ένδεια και απαντάται μόνο στη Δοτική. Το χήτος=ένδεια και το Χήτος επώνυμο μάλλον δεν έχουν ετυμολογική σχέση. Βλέπε και επώνυμο Χίτος.
Χιδίρογλου	TKA=11 (08/10). Βλέπε Χιντιράκης.
Χιλελής	TKA=4 (12/10). Ο [ΔΤ] ετυμολογεί το Χειλελής από το Τρκ. hileli= εμπαιγμός. Η ετυμολογία είναι βασικά σωστή, η απόδοση του hileli ελαφρά λάθος. Στα Τρκ. hile= κόλπο, απατεωνιά, ζαβολιά, πονηριά, στρατήγημα, απάτη, κομπίνα, ματσαράγκα και hileli= (1) απατεώνας, κομπιναδόρος, δόλιος (2) νοθευμένος, κίβδηλος, πλαστός, απατηλός, δόλιος (π.χ., χρεοκοπία).
Χιντζος	TKA= 2, 6, 3, 3, 3 (12/10). Ο [ΔΤ] γράφει hinç= γεμάτος, λέξη που δεν βρήκα ούτε στα δικά μου ούτε στα διαδικτυακά. Υπάρχει όμως η λέξη hinç= (1)μίσος, μνησικακία, έχθρα, άχτι, μοχθηρία (2) εκδίκηση.
Χιντζίδης	
Χιντζιάδης	

Χίντζογλου	Τεσσερεις Ηιης εκ των οποίων ένας λέγεται Füsün (μαγεία, γοητεία!!
Χίντζιος	της εκδικήσεως);.
Χιντιράκης	TKA=4,1,2 (08/10). Βλέπε Χυτήρης.
Χιντιριάν	
Χιντιρίδης	
Χισαρής	TKA=1, η θέση του τόνου είναι καθαρή μαντεψιά από μέρους μου, οι άλλες επιλογές θα είχαν περίεργες συνέπειες. Ο [ΑΚΛ] αναφέρει το όνομα Χισαρής το οποίο ετυμολογεί απο το hisar= φρούριο. Η απόδοση του hisar είναι κατα βάση σωστή αλλά παραβλέπει το hisarlı=(1) εκείνος που μένει μέσα στο φρούριο και (2) (Οθωμανικό) χωρικός στον οποίο έχει δοθεί γη προς καλλιέργεια και ο οποίος, εις αντάλλαγμα, υποχρεούται στην άμυνα του φρουρίου. Οποια και να είναι η ετυμολογία, για το Χισαρής TKA=TKΘ=0, οπότε το ενδιαφέρον είναι σχεδόν μηδενικό. Εν πάση περιπτώσει, το γραμματιζούμενο (απο τα Περσικά) hisarî σημαίνει (1) αυτός που μένει μες στο κάστρο και (2) στρατιώτης της φρουράς του κάστρου.
Χίτος	TKA=8, 1. Σύμφωνα με τον [ΔΣ] από Τρκ. λέξη που σημαίνει (1) πομπή
Χίτογλου	(2) κράτος. Επειδή όμως τέτοια λέξη δεν μπόρεσα να βρώ (στα Οθ. hit=έγκλημα, κακούργημα, αμάρτημα και και hit=κοπάδι στρουθοκαμήλων) και αντίστοιχο επώνυμο (Hit, Hit, Hitoğlu, η Hitoğlu) στον ΤΚΚΕ δεν βρήκα, ας μείνουμε στο δεν ξέρω. *****
Χλής	TKA=7 (09/10). Κατά τον [ΜΤ] από την Κάρπαθο και κατά τη γνώμη του τα μονοσύλλαβα επώνυμα πιθανώτατα προέρχονται από την τελευταία συλλαβή χαϊδευτικού ονόματος.
Χλημούρας	TKA=1 (09/10)
Χλιάμπος	TKA=1 (09/10)
Χλιαουτάκης	TKA=10 (09/10)
Χλιάπας	TKA=7 (09/10). Στην αργκό χλάπα=νύστα μετά το μεσημεριανό.
Χλιαράς	TKA=8 (09/10)
Χλιάτζος	TKA=1 (09/10)
Χλίβας	TKA=3 (09/10)
Χλιβέρης	TKA=6 (09/10)
Χλιβερός	TKA=14 (09/10). Το χλίβομαι είναι παραλλαγή του θλίβομαι (π.χ., Παρνασσός, τόμος 15, 1892) και στις τοπικές διαλέκτους αποκτάει και την έννοια του παιδεύομαι, βασανίζομαι. Οπότε χλιβερός=θλιβερός.
Χλιβίνος	TKA=1 (09/10)
Χλίμης	TKA=2 (09/10)
Χλιμίντζας	TKA=5 (09/10). Στην αργκό χλιμι(ν)τζούρας=λιγούρης, φτωχαδάκι, φτωχομπινές
Χλιμίντζος	TKA=1 (09/10)

Χοϊδάς	TKA=15 (09/10). Μάλλον από το χοϊδίων=χοϊδίων=σταμνί [ΔΔ].
Χοροζής	TKA=2, 6, 27. Τρκ. horoz=πετεινός, κόκορας. Η λέξη εμφανίζεται
Χοροζίδης	και σε εκφράσεις, με την έννοια του κοκορόμυαλου, του εριστικού, του
Χορόζογλου	Στα Οθ. horozoğlu=διαβολόπαιδο, ζιζάνιο, κατεργαράκος, παληοκερατάς και horozoğlu işi=προχειροδουλειά, χοντροδουλειά, δουλειά με κακά υλικά η/και από κακό τεχνίτη.
Χότζας	TKA=1 (08/10). Τρκ. hoca=δάσκαλος, δάσκαλος της Μουσουλμανικής θρησκείας. Ανάμεσα στους διαφόρους Χότζες και Χοτζάκηδες βρίσκουμε στον ΤΚΑ και το όνομα Χότζαι απο το Αλβ. hohjë=(μουσουλμάνος) ιερωμένος, μουεζίνης, ιεροδιδάσκαλος
Χουβαρδάς	Στον ΤΚΑ έχουμε 74,14, 7,3,3 εγγραφές αντίστοιχα. Από το Τρκ. honarda= σπάταλος, κάποιος που ξοδεύει αβέρτα σε γιορτές/όργια, γυναικοκατακτητής (με τη δύναμη του πορτοφολιού), ακόλαστος, παραλυμένος, έκλυτος
Κουβαρδός	
Χοβαρδός	
Κουβαρντάς	
Χουβαρντάς	
Χούγιας	TKA=9 (09/10). *****
Χουγιαζός	TKA=9 (09/10). *****
Χουζούρης	TKA=51 (11/10). Στα Ελληνικά το Τουρλογενές χουζούρι σημαίνει (1) ανάπαυση, ραχάτι, ξάπλα (2) τεμπελιά, νωθρότητα. Στα Τρκ. όμως huzur=(1) παρουσία, ενώπιον (2) γαλήνη, ησυχία, άνεση, έλλειψη στενοχώριας/ανησυχιών, με το κεφάλι ήσυχο (3) ακρόαση. Στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε έναν και μόνο Huzur. Ο [ΔΤ] προτεώνει και μια δεύτερη ετυμολογία από το Hizir, πυθικό πρόσωπο που ήπια το αθανάτο νερό και έγινε, προφαβνώς, αθάνατος. Δοθέντος ότι οι Hizir του ΤΚΚΕ είναι 32, ίσως να έχη δίκηο.
Χούης	TKA=2,5 (08/10). Τρκ. χούι=συνήθεια, φύση, χούι (π.χ., πρώτα βγαίνει η ψυχή και μετά το χούι και στα Τρκ. huy canin altındadır). Σημειώνουμε ότι στα Ρώσικα χυϊ=(1) πέος (2) γενικός και ακαθόριστος υποτιμητικός χαρακτηρισμός (3) ηλίθιος, μαλάκας.
Χουϊδης	
Χούκλης	TKA=TKΘ=0, αλλά αναφορές στο διαδίκτυο. Το όνομα εμφανίζεται και ως Χουκλής (σπάνια) και ο Γιάννης Σκαρίμπας (καϋμοί στο γρουπνήσι, ΣΤΙΣ ΠΕΤΡΟΚΟΛΩΝΕΣ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ) γράφει «Τέτοιο παιδί 'ταν ο Γιώργης ο Τζαντζάς. Χουκλής στη μπέσα και στον έρωτα. Δράκος στην τάξη και στο λόγο.». Το τι ακριβώς σημαίνει το Χουκλής του Σκαρίμπα δεν το ξέρω. Αυτό που ξέρω είναι ότι
[TN]	<ul style="list-style-type: none"> • Στα Τρκ. huk=γουρούνι και το huklu (ο έχων γουρούνια, με γουρούνια) υπάρχει μεν αλλά κατά τα φαινόμενα όχι σαν επώνυμο • Στα Αλβ. huq= παραξενιά, ελάττωμα, κουσούρι και huqlli= ο έχων παραξενιές, ελαττώματα. κουσούρια.

Χουλάκης

Λόγω Σκαρίμπα και του ότι ένα κομμάτι της Εύβοιας είχε Αρβανίτες, δεν θεωρώ την ετυμολογία από το huqlli εκ προοιμίου απορριπτέα. ΤΚΑ=17 (09/10). Στα Οθ. hulak=πονόλαιμος και στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε 4 Hulak. Παράλληλα στο λεξικό Κορομηλά (1835) η παρελθούσης χρήσεως λέξη αλαϊ η αλλάγι (=πομπή, βλέπε και Αλαϊτζής/ΧΑλαϊτζής) ετυμολογείται από το Εβραϊκό «χαλάκ=υπάγειν όθεν το Τρκ χουλάκ=δρομεύς». Το χουλάκ=δρομεύς δεν μπόρεσα να το δασταυρώσω και το πιθανώτερο είναι το Χουλάκης να είναι υποκοριστικό του Χούλης/Χουλής.

Χούλης Χούλιας

ΤΚΑ=70, 14 (09/10). Το Χούλης εμφανίζεται και ως Χουλής. Οι [ΜΤ], [ΑΚΛ], και [ΔΤ] το ετυμολογούν απο το Τουρκικό hulya (απο το Ελληνικό χολή)=μελαγχολία. Η λέξη hulya/hülya υπάρχει αλλα με την έννοια της φαντασίωσης, της ονειροπόλησης, του ρεμβασμού. Ο [ΧΣ] αναφέρει το Σλαβικό hulja=βλαστημάω, βρίζω. Ενα Σερβικο λεξικό που συμβουλευθήκα ισχυρίζεται οτι hulja = αλήτης, παληάνθρωπος, κακοήθης, κάθαρμα ενώ στον [RR] βρίσκουμε τις Βουλγάρικες λέξεις хула=βρισιές και хуля= εξύβριση, βρισίδι. Ψηφίζω [ΧΣ] αλλά ας σημειώσουμε το Αλβ. hull=άστρο, στα Οθ. hul=μπελάς, κόπος, ταλαιπωρία, αντίδραση, αντιπαράθεση και στον ΤΚΚΕ βρίσκουμε 6 Hullu με το hullu= αυτός που προξενεί (η υποφέρει από) μπελάδες, ταλαιπωρίες, κ.τ.τ..

Χουλιάρας

ΤΚΑ=100+ (08/10), εμφανίζεται και ως Χουλιάρας. Ισως οπως και το Χούλιας αλλά ο παππούς μου αποκαλούσε το κουτάλι χουλιάρι, λέξη που σημαίνει και εκείνος που ανακατεύεται σε ξένες υποθέσεις, ραδιούργος, κακολόγος, συκοφάντης, κουτσομπόλης [ΔΔ]. Τέλος παρατηρούμε οτι το όνομα Κουτάλας χρησιμοποιείται και γι' αυτούς που η γέννησή τους απήτησε μηχανική βοήθεια.

Χούντας[TN]

ΤΚΑ=100+ (08/10). Ο [ΔΣ] ετυμολογεί το επώνυμο από τα Τρκ. και τη λέξη Θεός. Πράγματι, το γραμματιζούμενο Περσογενές Huda η Hüda σημαίνει Θεός αλλά για διαφόρους λόγους (π.χ., γεωγραφική κατανομή με πολλές παρουσίες στην Παιανία/Διόπεσι και σε άλλα Αρβανιτοχώρια της Αττικής). Στα Αλβ. hundë= μύτη και παράγωγά της (συνήθως σε συνδυασμό με άλλες λέξεις) περιγράφουν σχήματα κα μεγέθη μύτης, ανθρώπινο χαρακτήρα (όπως το ψηλομύτης) και τρόπο ομιλίας (ένρινο). Η λέξη hundës σημαίνει άνθρωπος που μιλάει με έρρινη φωνή.

Χουντάλας[TN]

ΤΚΑ=45 (08/10). Το επώνυμο εμφανίζεται και ως Χουνταλάς. Στα Αλβ. hundëlesh= ο έχων μύτη/ρουθούνια γεμάτη/α τρίχες (2) γενναίος, ατρόμητος, παράτολμος.

Χούπας
Χούπης

TKA=16 και 13 αντίστοιχα. Ο [MT] ετυμολογεί τα Χούπης/ος απο το Τρκ. hur=αγάπη, φιλοπατρία. Το ίδιο και ο [ΑΚΛ] για το Χούπης. Πλήν όμως δεν υπάρχει Χούπος στον ΤΚΑ και το σοβαρότερο δεν υπάρχει hur στα Τουρκικά λεξικά μου. Απεναντίας υπάρχουν

- Το Αραβογενές hub= αγάπη, συμπάθεια
- Το εκ Περσίας hub = καλός, εξαιρετικός, όμορφος, κομψός
- Το εκ Περσίας hubi= ομορφιά, καλωσύνη
- Το Αραβογενές hubs= (1) κακία, κακοήθεια, αμαρτία (2) μοιχεία (3) ασέλγεια, και
- Το Αραβογενές hubz=ψωμί

Παράλληλα, έχουμε τα Αλβανικά

- humb=χάνω (κλειδί, χρήματα, χέρι, πόδι, αίμα, κύρος, κοινωνική θέση, μάχη, κ.τ.λ.), humbi= έχασε
- humbës= χαμένος, ηττημένος
- hurje=humbje= χάσιμο, απώλεια, ζημιά, ήττα,
- hurpët=ξερός, στεγνός, μπαγιάτικος, καί
- hurpës= νεκρός του οποίου ο θάνατος δεν εκδικήθηκε.

Κανένα απο τα οποία δεν φαίνεται απολυτα πειστικό αλλά, τουλάχιστον, υπάρχουν

Χούρας
Χουρίδης

TKA=0,5 και TKΘ=6, 16 (11/10). Ο [ΔΣ] γράφει για το Χούρας « < έξ. τουρκ. = ελεύθερος, φιλελεύθερος ». και ο [ΔΤ] γράφει για το Χουρίδης «hür (φιλ)ελεύθερος». Πράγματι το Αραβογενές hür σημαίνει (1) ελεύθερος (μη σκλάβος), απελεύθερος, ελεύθερος από γεννησιμιού του (2) ανεξάρτητος, χωρίς περιορισμούς. Στον ΤΚΚΕ οι Hür είναι 50.

Χουρδετσανάκη
[TN]

TKA=0 (01/11) αλλά η εισαγγελεύς Αργυρώ Χουρδετσανάκη παρέπεμψε τον πρώην υπουργό του ΠΑΣΟΚ Τάσο Μαντέλη στη δικαιοσύνη και έγινε διαδικτυακά διάσημη. Στα Τρκ το Περσογενές hurde σημαίνει (1) μικρός ασήμαντος (2) κρασί, κόκκινο κρασί και χρησιμοποιείται συχνά ως πρόθεμα (π.χ., hurdefürüs= (1) μικροπωλητής (2) αδαής και καυχησιάρης συνάμα) ενώ çan=καμπάνα και çanak=γαβάθα, κατά κανόνα πήλινη. Ισως λοιπόν το όνομα να σημαίνει μικροκαμπανάκης η μικροπιατάκιος. Στο διαδίκτυο πάντως ούτε Hurdeçan μήτε Hurdeçanak δεν βρήκα. Βρήκα όμως διάφορους Hurdeçin και hurdeçin= αυτός που μαζεύει ψίχουλα, ζητιάνος. Θα τολμήσω λοιπόν να μαντέψω (χωρίς να επιμείνω) ότι το επώνυμο σημαίνει ζητιανάκος,

Χουρμούζης	TKA=23,1 (08/10). Ο [MT] γράφει «χουρμούζι, ίσως ειδ. μαργαριταριού, ονομασμένο έτσι από το νησί Χορμούζ στην είσοδο του Περσικού κόλπου» και ο [ΔΤ] από το Hürmüz= ο πλανήτης Δίας. Μάλλον έχουν και οι δύο, εν μέρει τουλάχιστον, δίκηο. Σύμφωνα με τον [RT] Hürmüz= (γεωγρ.) Ορμούζ (2) Γεός (3) Η πρώτη του μήνα στο ηλιακό Περσικό ημερολόγιο (4) ο πλανήτης Δίας (5) όνομα Αγγέλου. Στο διαδικτυο εμφανίζονται διάφοροι Τούρκοι Hürmüzlü με το -lü να δείχνει καταγωγή και στις 22/8/2007 η Εθνική πόλο της Ελλάδας έπαιξε εναντίον της Ιρανικής, παίκτης της οποίας λεγότανε Χορμούζι. Σε γενικές γραμμές η ετυμολογία [MT] δείχνει πιο πειστική.
Χούσιος[TN] Χουσιώνης	TKA=1, 1 (08/10). Βασικά δεν ξέρω. Ίσως, ιδίως το πρώτο, να σχετίζονται με το Χούσος, βλέπε επώνυμο.
Χουσμετόγλου	TKA=2, μάλλον πατέρας και γιός, (11/10). Στα Τρκ. hizmet= υπηρεσία και στα Ελλ. 'το παρελθούσης χρήσεως χιζμέτι η χουζμέτι σήμαινε υπηρεσία δουλειά, μικροδουλειά. Ένας και μόνος Hizmetçi (=υπηρέτης) και κανένας Hizmetkâr (=υπηρέτης) στον ΤΚΚΕ. Ο αναγνώστης ας λάβη υπ' όψιν ότι το σίγμα προ του μι συχνά προφέρεται όπως το ζήτα (π.χ., σμίγω, Σμαράγδω).
Χούσος[TN]	TKA=53 (08/10). Ο [ΔΣ] γράφει (από) « λέξ. τουρκ. = 1. σοφία, σύνεση ή 2. (φυτολ.) το δέντρο σημύδα > ά. επών. Χουσερίδης, Χουσιρίδης, Χουσιδής, Χουσουρίδης.» Πράγματι, στα Οθ./Τρκ. υπάρχει η λέξη hus που λίγο-πολύ αντιστοιχεί στη μετάφραση [ΔΣ]. Πλήν όμως ενώ στον ΤΚΚΕ δεν υπάρχει ούτε ένας Hus, υπάρχει μία πληθώρα Αρβανιτών και Αλβανών με το όνομα Χούσο/Χούσος/Χούσιος. Αλβανική ρίζα για το Χούσος δεν βρήκα αλλά οι Βόσνιοι χρησιμοποιούν το Huso αντί του Husein. Ίσως το ίδιο να ισχύει και για τους Αλβανούς Huso.
Χούτας[TN] Χουτζούμης	TKA=26 (08/10). Μάλλον παραλλαγή του Χούτος, βλέπε επώνυμο. TKA=7 (11/10). Ο [ΔΤ] γράφει hücüm=επίθεση αλλά στον [RT] και άλλα λεξικά βρήκα μόνο το Αραβογενές hücüm=επίθεση, επιδρομή, έφοδος. Από την άλλη πλευρά ανάμεσα σε όλα τα πιθανά Τρκ. επώνυμα αντίστοιχα του Χουτζούμης στον ΤΚΚΕ βρήκα μόνο το Hücüm με ένα και μοναδικό αντιπρόσωπο! Παράλληλα στα Αλβ. σύμφωνα με το [ΟΑ] hychym= (1) απότομη άνοδος ενεργητικότητας (2) ξαφνική επίθεση, επιδρομή και σύμφωνα με τον [ΝΓ] το παρελθούσης χρήσεως hychim σήμαινε επίθεση, έφοδος, επιδρομή. Τέλος στο λεξικό της Ελληνογρομμμένης ΤουρκοΚρητικής λογοτεχνίας του Πλανάκη (εδώ) διαβάζουμε ότι χουτζούμι=αντίσταση. Σε τελική ανάλυση παρά το μικρής σημασίας ορθογραφικό λάθος, η ετυμολογία [ΔΤ] δείχνει σωστή.

Χούτος	TKA=14 (08/10). Στα Βλάχικα χούτ ^{ου} (θηλ. χούττα) σημαίνει βλάκας, ηλίθιος, μωρός, ξεμωραμένος. Απόδοση που για πολλούς θα ταίριαζε στον ποδοσφαιριστή Χούτο.
Χόχλακας Χοχλακάκης	TKA=2, 3 (09/10). Το Χόχλακας ετυμολογείται με ταυτόσημο τρόπο, Διαλεκτ.(Χίος), η πέτρα, λίθος, «θα σου σύρω ένα χόχλακα», σε διάφορες ιστοσελίδες που στηρίζονται σε Χιακό γλωσσάρι του Κ. Αμαντου. Παρατηρούμε ότι το Χόχλακας είναι σχετικά κοινό τοπωνύμιο (Παραλίες Χόχλακας σε Αμοργό, Πάτμο, Τέλενδο και Χιο, χωριό Χόχλακας στη Ρόδο). Ο Χόχλακας της Ρόδου συνδέεται με τα χοχλάκια, βότσαλα για διακόσμηση δαπέδου. Τέλος, οι [LSJ] γράφουν κόχλαξ=κάχληξ=βότσαλο στην κοίτη ποταμού (2) λίθος μυλίτης. Με αποτέλεσμα να διασταυρώνεται ο Αμαντος με άλλες πηγές και να συνδέεται ο χόχλακας με την αρχία Ελληνική.
Χρασιώτης	TKA=13 (08/10). Εθνικό. Χράνα στην Αρκαδία (εγινε Χράνοι το 1913) και Παλαιά/Νέα Χράνη στη Πιερία. Χράνα στα Βλάχικα και χρανα στα Βλγ. σημαίνει τροφή.
Χρόνης	TKA=100+, (08/10). Σύντμηση του Πολυχρόνης [ΔΣ,ΜΤ].
Χρυσοβαλάντης	TKA=1 (08/10). Βαλ(λ)άντιον= πορτοφόλι, πουγγί (2) περιουσία. Δεν ξέρω αν ο ένας και μόνος Χρυσοβαλάντης είναι (ετυμολογικά) λεφτάς, έχει χρυσή καρδιά [ΔΣ], η κάτι άλλο.
Χρυσικός Χυτήρης[ΤΝ] Χυτήριολου	TKA=100+ (08/10) . Επαγγελματικό, σημαίνει χρυσοχός. TKA = 50, 27 (08/10). Κατά τα φαινόμενα από το όνομα μουσουλμάνου προφήτη ονόματι Hidir η Hizir που ήπια το αθάνατο νερό. Γιορτάζεται, όπως ο άγιος Γεώργιος, στις 23/4. Στον ΤΚΚΕ οι Hidir είναι 30 και οι Hizir 22. Βλέπε και Χιδήρολου, Χιντιράκης. Ας σημειωθεί όμως ότι <ul style="list-style-type: none"> • στα Βλγ. χιτър=πανούργος, πονηρός, επιτήδειος, δαιμόνιος, οξύνοος, ξύπνιος και στα Σερβ. Hitar= γρήγορος, ευέξαπτος, έξυπνος, επιδέξιος. • Τουλάχιστον ένας Χυτήρης (λεπτομέρειες εδώ) θεωρεί την εκ Τουρκικής ετυμολογία εσφαλμένη, βεβαιώνει ότι το επώνυμο Χυτήρης ήταν εν χρήσει στην Πόλη πριν την άλωσή της (1453) και συνδέει το Χυτήρης με το Ελλ. χυτήρ= μεγάλη κουτάλα
Χωματάς Χωματηνός Χωματιανός Χωματσάς	TKA=31, 0, 6, 3 (08/10). Ο [ΔΣ] θεωρεί το Χωματάς επαγγελματικό με την έννοια σκαφτιάς. Ο [ΜΤ] θεωρεί το Χωματηνός/Χωματιανός Εθνικό από το Χώμα, όνομα πόλης της Λυκίας αλλά και χωριού της Αρκαδίας. Το Χωματηνός είναι όνομα Βυζαντινών αξιωματούχων αλλά δεν δείχνει να είναι σε χρήση σήμερα και δεν ξέρω αν και πόσο το τοπωνύμιο Χώμα συνέχισε να χρησιμοποιείται στη Λυκία. Οσον αφορά στην Αρκαδία το χωριό Μπερμπάτι μετωνομάστηκε το 1927 σε

Χωραΐτης

Χώρα και εν συνεχεία, υτο 1932, σε Εύανδρον. Πρόλαβε άραγε να «γεννήση» Χωματιανούς; ΤΚΑ=12 (08/10). Εθνικό, σημαίνει κάτοικος της χώρας, όπου χώρα=(1) πρωτεύουσα νησιού (2) η μεγαλύτερος οικισμός επαρχίας.

